

Møteinnkalling

Utval:	Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon
Møtestad:	VIL-Styre, (ViLVite), Marineholmen, Thormøhlensg. 51, 3. et., Bergen
Dato:	16.01.2020
Tid:	10:00

Program

- 10.00 - 10.05 Oppmøte og opning av møte
- 10.05 - 10.15 Innleiing til orienteringane ved fylkesdirektør Bård Sandal
- 10.15 - 10.45 **Vestland sitt økosystem for innovasjon og nyskaping**
- Korleis jobbar VIS med innovasjon i oppstartsbedrifter og kommersialisering frå forskning. v/leiar for omstilling og vekst i VIS, Hilde Indresøvdde,
 - Klyngesamarbeid i Vestland og etableringa av Ocean Innovation Catapult (OIC): Eit felles initiativ beståande av VIS, GCE Ocean Technology, Prototech, Stiftelsen Industrilaboratoriet (ILAB), Universitetet i Bergen, DNV GL og Marineholmen Forskningspark. v/ Gisle Nondal, forskingsansvarleg GCE Ocean Technology
- 10.45 - 11.35 **Vestland er Norges største eksportfylke - Internasjonalt samarbeid for å fremje innovasjon og næringsutvikling:**
- Vestland fylkeskommune si rolle, verkemidlar og samarbeidsprosjekt, v/ seksjonssjef Kathrin Jakobsen, seksjon for forskning, kompetanse og internasjonalisering.
- Innovasjon og verdiskaping i eit internasjonalt næringsliv*
Bygging av nye verdikjeder - EU-støtta regionale partnerskap/plattformer:
- Batteri: «Advanced materials for batteries», v/ Henrik Løseth, seksjon for grøn vekst, klima og miljø.
 - Hydrogen: «Hydrogen Valley», v/ Stein Kvalsund, dagleg leiar, Hub for Ocean (Arenaklynga i Florø)
- Innovasjon i rurale område: «Policies to Improve Rural areas' Innovation Systems», P-IRIS, v/ Lars Hustveit, seksjon for forskning, kompetanse og internasjonalisering og Stein Kvalsund
- Regionalt kompetansesamarbeid - fylke, kommune og næringsliv*
Auka konkurranseskraft i dei blå næringane/energinæringane: «Right Skills for the Right Future» (RIGHT), Tanja Hoel, næringssjef Alver kommune
- Tverrsektorielle prosjekt med utgangspunkt i lokale behov, John Tveit, seniorrådgjevar Høgskulen på Vestlandet, tidlegare næringssjef Austevoll kommune

Ikkje-formell læring i Europa for ungdom som har falle ut av vidaregåande skule, v/ Barbara Harterink, seksjon for forskning, kompetanse og internasjonalisering

Regionalt samarbeid og forventingar til Vestland fylkeskommune:
Stein Kvalsund, Tanja Hoel, John Tveit, Kathrin Jakobsen

Spørsmål og dialog

11.35 - 11.45

Pause

11.45 - 12.35

Satsing på reiseliv i Vestland.

Ny fylkeskommune - oppgåver og ambisjonar innan reiseliv - Vestland fylkeskommune ved seksjonssjef Endre Høgalmen.

- Tankar om felles innsats og samarbeid framover - i lys av trendar som vi ser
- Sentrale problemstillingar og døme på innsatsområde

Innovasjon Norge sin innsats innan reiseliv - ved Nina Broch Mathisen, direktør Innovasjon Norge Vestland

Fylkesmannen og arbeid med reiseliv - ved Bjørn Harald Haugsvær frå Fylkesmannen i Vestland

Fjord Norge sin reiselivsinnsats - og meir om framtidsscenario-prosjektet - ved Britt Dalland frå Fjord Norge

Destinasjonsselskapa sin innsats - Dagleg leiar Mona Haugland Hellesnes frå Visit Voss

Oppsummering ved Vestland fylkeskommune

Spørsmål og dialog

12.35 - 13.15

Lunsj

13.15 -

Sakshandsaming til møtet kan avsluttast

Oppmodar om at avklaring om habilitet vert meldt i forkant av møtet.

Noralv Distad (H) har meldt forfall - Tore Fossen (H) møter som vara.

Alle medlemmer vil få tilsendt ein e-post kor det vert forklart korleis forfall kan registrerast. Denne e-posten vil kome innan to dagar.

Innkallinga gjeld valde medlemmer i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon. Ved eventuelt forfall frå faste medlemmer vil varamedlemmer bli kalla inn særskilt.

Tor Andrè Ljosland

leiar i hovudutvalet

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 1/20	Godkjenning innkalling og sakliste		
GK 2/20	Godkjenning av møteprotokoll frå møte i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon 02.12.2019	2020/733	
	Skriftlege spørsmål		
	Referatsaker		
RS 1/20	Forskrift om de regionale forskingsfondene	2020/281	
RS 2/20	Klimapartnere Vestland - orientering og status	2020/365	
RS 3/20	Orientering om Equinor sitt prosjekt "Northern Lights"	2020/399	
RS 4/20	Statusrapport for LivOGLyst-programmet 2020	2020/482	
RS 5/20	RIGHT Skills for the RIGHT Future -Statusrapport 2020	2020/486	
	Politiske saker		
PS 1/20	Ny strategi for Nordsjøregionen - høyring	2020/476	

Godkjenningssaker

GK 1/20 Godkjenning innkalling og sakliste

Saknr: 2020/733-2
Saksbehandlar: Berit Dianne Kilvær

Saksgang

Utval	Utv.saknr.	Møtedato
Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon	2/20	16.01.2020

Godkjenning av møteprotokoll frå møte i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon 02.12.2019

Møteprotokoll frå møte 2. desember 2019 er vedlagt.

Utval: Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon

Møtestad: Radisson Blu Royal hotel Bryggen, Bergen

Dato: 02.12.2019

Tidspunkt: 11:00 – 13.45

Følgjande faste medlemer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Tor André Ljosland	Leiar	KRF
Sigrid Brattabø Handegard	Nestleiar	SP
Aleksander Øren Heen	Medlem	SP
Torbjørn Vereide	Medlem	A
Anne Gine Hestetun	Medlem	A
Jana Midelfart Hoff	Medlem	H
Noralv Distad	Medlem	H
Karl Vågstøl	Medlem	H
Morten Klementsens	Medlem	FNB
Helge Stormoen	Medlem	FRP
Terje Søviknes	Medlem	FRP

Følgjande medlemer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Gunhild Berge Stang	Medlem	V
Marianne Sæhle	Medlem	SV
Kine Bratli Dale	Medlem	A
Mark Taylor	Medlem	MDG

Følgjande varamedlemer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
Eirik Haga	Kine Bratli Dale	A
Marie Hauge	Mark Taylor	MDG
Steinar Øydvin	Marianne Sæhle	SV
Tom Hiis Bergh	Gunhild Berge Stang	V

Frå administrasjonen møtte:

Namn	Stilling
Bård Sandal	Påtroppande fylkesdirektør innovasjon og næringsutvikling
Mette Nora Sætre	Seksjonsleiar
Kathrin Jakobsen	Seksjonsleiar
Ingrid Birkelund	Stabsleiar
Sølve Sondbø	Seksjonsleiar
Endre Høgalmen	Seksjonsleiar
Jan Heggheim	Seksjonsleiar
Sigrid Helene Aardal	Seniorrådgjevar/sekretær

Sakliste	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off.
Utvals- saknr			
	Godkjenningssaker		
GK 3/19	Godkjenning innkalling og sakliste		
GK 4/19	Godkjenning av møteprotokoll frå møtet 12.11.2019 i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon	2019/145	
	Referatsaker		
RS 4/19	Handlingsprogram for verkemiddelbruken knytt til innovasjon og næringsutvikling - løypemelding 2	2019/106	
RS 5/19	Kommentarar til Retningsliner for Kap 553 Post 61 over KMD sitt budsjett – Mobiliserande og kvalifiserande næringsutvikling.	2019/132	
RS 6/19	Cruisestrategi for Vestlandet som case for søknad til Horisont 2020 / Horisont Europa	2019/141	
	Politiske saker		
PS 8/19	Høyringsuttale endring i deltakarlova og havressurslova	2019/103	
PS 9/19	Styringsmodell for regionalt forskingsfond Vestland	2019/133	
PS 10/19	Områdegjennomgang av verkemiddelapparatet for regional utvikling	2019/102	
PS 11/19	Høyring om endringar i «Lov om elektronisk kommunikasjon (ekomlova)» og «Forskrift om elektronisk kommunikasjonsnett og elektronisk kommunikasjonstjeneste (ekomforskriften)»	2019/113	
PS 12/19	Budsjett 2020/økonomiplan 2020-2023	2019/28	

Godkjenningssaker

GK 3/19 Godkjenning innkalling og sakliste

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

Vedtak

Innkalling og sakliste vart godkjent.

GK 4/19 Godkjenning av møteprotokoll frå møtet 12.11.2019 i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

Vedtak

Møteboka frå møte 12.11.2019 vart godkjent utan merknader.

Referatsaker

RS 4/19 Handlingsprogram for verkemiddelbruken knytt til innovasjon og næringsutvikling - løypemelding 2

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

Saka vart referert.

RS 5/19 Kommenterar til Retningsliner for Kap 553 Post 61 over KMD sitt budsjett – Mobiliserande og kvalifiserande næringsutvikling.

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

Saka vart referert.

RS 6/19 Cruisestrategi for Vestlandet som case for søknad til Horisont 2020 / Horisont Europa

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

Saka vart referert.

Politiske saker

PS 8/19 Høyringsuttale endring i deltakarlova og havressurslova

Forslag til vedtak

1. Det er ikkje grunnlag for å revidere deltakarlova og havressurslova før Stortinget har behandla Stortingsmelding 32 (2018-2019)» Et Kvotesystem for økt verdiskaping – En fremtidsrettet fiskerinæring».

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

Avrøysting

Prosjektleiar si innstillinga vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkesutvalet.

Innstilling til fylkesutvalet

Det er ikkje grunnlag for å revidere deltakarlova og havressurslova før Stortinget har behandla Stortingsmelding 32 (2018-2019)» Et Kvotesystem for økt verdiskaping – En fremtidsrettet fiskerinæring.

PS 9/19 Styringsmodell for regionalt forskingsfond Vestland

Forslag til vedtak

1. Vestland fylkeskommune opprettar eit eige styre for Regionalt forskingsfond Vestland med politisk representasjon frå Vestland fylkesting og med eksterne medlemmer.
2. Funksjonstida for styret er fire år som fell saman med inneverande fylkestingsperiode.

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

Anne Gine Hestetun (A) sette fram slikt alternativt forslag:

Tillegg:

«Styret i RFF Vestland skal ha 7 medlemmer, 3 politisk (2 frå koalisjon og 1 fra opposisjonen) og 4 eksterne medlemmer. Valnemnda innstiller.»

Avrøysting

Innstillinga punkt 1 og 2 vart samrøystes vedteke. Hestetun sitt forslag vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Vestland fylkeskommune opprettar eit eige styre for Regionalt forskingsfond Vestland med politisk representasjon frå Vestland fylkesting og med eksterne medlemmer.
2. Funksjonstida for styret er fire år som fell saman med inneverande fylkestingsperiode.
3. Styret i RFF Vestland skal ha 7 medlemmer, 3 politisk (2 frå koalisasjon og 1 fra opposisjonen) og 4 eksterne medlemmer. Valnemnda innstiller.

PS 10/19 Områdegjennomgang av verkemiddelapparatet for regional utvikling

Forslag til innstilling

1. Fylkeskommunane stør ein heilskapleg gjennomgang av verkemiddelapparatet.

2. Fylkeskommunane legg til grunn at endringane vil støtte opp under måla med regionreforma og stø fylkeskommunane si regionale samfunnsutviklarrolle.
3. Fylkeskommunane sin eigarandel i Innovasjon Norge behalden og styrka.
4. Fylkeskommunane gjer framlegg om ein alternativ modell, basert på dagens arbeidsmåtar. (Sjå kapitel 5 i saka.)
5. Fylkeskommunane sitt høve til å påverke utforminga av nasjonale verkemiddel må styrkast gjennom utforming av nasjonale programstyre, der fylka vert gjevne reell påverknad.
6. Fylkeskommunane må få høve til å disponere næringsretta økonomiske verkemiddel frå staten til bruk i aktivitetar som stør fylkeskommunane sine oppgåver relatert til strategisk retning, mobilisering og koordinering.
7. Fylkeskommunane stør at Siva vert lagt inn i Innovasjon Norge.
8. Fylkeskommunane stør at den nasjonale reiselivsprofileringa vert utgreidd med mål om å skilje denne ut i eiga eining.
9. Fylkeskommunane meiner mandatet i områdegjennomgangen er for snevert og ber om at også andre ordningar og virkemiddel vert vurdert, f.eks. ordningar under Enova og kompetansevirkemiddel.
10. Fylkeskommunane finn det naturleg å ta ei rolle i utviklinga av nye kunnskaps- og innovasjonssenter gjennom å overta deler av egedomsdivisjonen i Siva.
11. Fylkeskommunane vil også understreke betydninga kommunane har for gründarar og næringslivet elles.
12. Fylkeskommunane forventer å bli direkte involvert i den vidare prosessen.

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

I innstillinga punkt. 3 er det ved ein inkurie utelate ordet «vert» føre «beholden». Punktet vert retta opp.

Torbjørn Vereide (A) sette fram forslag om slik endring:

Endringsframlegg til punkt 1. - 12.

«Erstatter «Fylkeskommunane» med «Vestland Fylkeskommune»»

Avrøysting

Prosjektleiar si innstilling med Vereide sitt forslag vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkesutvalet.

Innstilling til fylkesutvalet

1. Vestland fylkeskommune stør ein heilskapleg gjennomgang av verkemiddelapparatet.
2. Vestland fylkeskommune legg til grunn at endringane vil støtte opp under måla med regionreforma og stø fylkeskommunane si regionale samfunnsutviklarrolle.
3. Vestland fylkeskommune går inn for at fylkeskommunane sin eigarandel i Innovasjon Norge vert behalden og styrka.
4. Vestland fylkeskommune gjer framlegg om ein alternativ modell, basert på dagens arbeidsmåtar. (Sjå kapitel 5 i saka.)
5. Vestland fylkeskommune sitt høve til å påverke utforminga av nasjonale verkemiddel må styrkast gjennom utforming av nasjonale programstyre, der fylka vert gjevne reell påverknad.
6. Vestland fylkeskommune må få høve til å disponere næringsretta økonomiske verkemiddel frå staten til bruk i aktivitetar som stør fylkeskommunane sine oppgåver relatert til strategisk retning, mobilisering og koordinering.
7. Vestland fylkeskommune stør at Siva vert lagt inn i Innovasjon Norge.
8. Vestland fylkeskommune stør at den nasjonale reiselivsprofileringa vert utgreidd med mål om å skilje denne ut i eiga eining.
9. Vestland fylkeskommune meiner mandatet i områdegjennomgangen er for snevert og ber om at også andre ordningar og virkemiddel vert vurdert, f.eks. ordningar under Enova og kompetansevirkemiddel.
10. Vestland fylkeskommune finn det naturleg å ta ei rolle i utviklinga av nye kunnskaps- og innovasjonssenter gjennom å overta deler av egedomsdivisjonen i Siva.
11. Vestland fylkeskommune vil også understreke betydninga kommunane har for gründarar og næringslivet elles.
12. Vestland fylkeskommune forventer å bli direkte involvert i den vidare prosessen.

PS 11/19 Høring om endringar i «Lov om elektronisk kommunikasjon (ekomlova)» og «Forskrift om elektronisk kommunikasjonsnett og elektronisk kommunikasjonstjeneste (ekomforskriften)»

Forslag til innstilling

1. «*Digital allemannsrett*» i form av tilgang til digital infrastruktur, internett og digitale tenester er heilt avgjerande for at alle delar av befolkninga skal kunne ta del i samfunnsutviklinga. Vestland fylkeskommune meiner difor det bør innførast leveringsplikt for breiband til alle innbyggjarane, uansett kor dei bur i fylket.
2. Leveringsplikta bør omfatta ulike store næringsverksemdar.
3. Det bør stillast krav til minimum 25 Mbit/s nedstraums- og 5 Mbit/s oppstraums internetthastigheit.
4. Vestland fylkeskommune er einig i departementet sitt framlegg om krav til identifisering av sluttbrukar, dersom dette bidrar til å løysa utfordringar med mobilkapring og id-tjuveri.

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

Avrøysting

Prosjektleiar si innstillinga vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkesutvalet.

Innstilling til fylkesutvalet

1. «*Digital allemannsrett*» i form av tilgang til digital infrastruktur, internett og digitale tenester er heilt avgjerande for at alle delar av befolkninga skal kunne ta del i samfunnsutviklinga. Vestland fylkeskommune meiner difor det bør innførast leveringsplikt for breiband til alle innbyggjarane, uansett kor dei bur i fylket.
2. Leveringsplikta bør omfatta ulike store næringsverksemdar.
3. Det bør stillast krav til minimum 25 Mbit/s nedstraums- og 5 Mbit/s oppstraums internetthastigheit.
4. Vestland fylkeskommune er einig i departementet sitt framlegg om krav til identifisering av sluttbrukar, dersom dette bidrar til å løysa utfordringar med mobilkapring og id-tjuveri.

PS 12/19 Budsjett 2020/økonomiplan 2020-2023

Framlegg frå finansutvalet

1. Dokumentet "Budsjett 2020/økonomiplan 2020-23" utgjer det overordna styringsdokumentet for den fylkeskommunale verksemda for åra 2020-23.
2. Driftsbudsjettet for 2020 vert vedteke med slike rammer:

1A Løyvingsoversikt - drift (§5-4) - 1000kr	2020
Rammetilskot	5 736 900
Inntekts- og formueskatt	4 202 100
Eigedomsskatt	-
Andre generelle driftsinntekter	101 370
Sum generelle driftsinntekter	10 040 370
SUM LØYVINGAR DRIFT, NETTO	- 8 739 473
Avskrivningar	- 1 000 000
Sum netto driftsutgifter	- 9 739 473
Brutto driftsresultat	300 897

Renteinntekter	110 900
Utbytte	-
Gevinst og tap finansielle omløpsmidler	-
Renteutgifter	- 328 800
Avdrag på lån	- 616 000
Netto finansutgifter	- 833 900
Motpost avskrivningar	1 000 000
Netto driftsresultat	466 997

Disponering eller dekning av netto driftsresultat

Overføring til investering	- 536 997
Netto avsetning til eller bruk av bundne fond	-
Netto avsetning eller bruk av disposisjonsfond	70 000
Dekning av tyidleger års meirforbruk	-
SUM DISPONERING ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	- 466 997
Fremført til inndecking i seinare år (meirforbruk)	-

1B Løyvingsbudsjett pr sektor - 1000 kr	2020
Politisk styring	55 444
Kontrollutval	10 333
Eigedom - drift og vedlikehald	446 831
Administrasjon av organisasjon og økonomi	213 411
Org og øk - tiltaksmidlar	9 000
Politisk styring, kontrollutval og org. og økonomi	735 019
Plan, analyse, klima og folkehelse	43 980
IKT og digitalisering	119 666
Administrasjon av strategi og digitalisering	6 238
Strategisk utvikling og digitalisering	169 884
Pasientbehandling	234 991
Administrasjon	33 166
Tannhelse	268 157
Arkiv	11 783

Bibliotek	12 619
Kulturformidling	16 636
Kulturarv	100 452
Idrett og friluftsliv	32 742
Inkludering, strategi, analyse	20 320
Kunst og kulturutvikling	109 112
Administrasjon av kultur og idrett	8 101
Kultur, idrett og inkludering	311 765
Veg-, drift og vedlikehold	1 141 695
FTU - midlar	16 376
Administrasjon av infrastruktur og veg	8 624
Andre tiltak - infrastruktur og veg	997
Infrastruktur og veg	1 167 692
Buss	1 032 298
Bane	36 701
Ferje	901 553
Båt	280 380
TT, serviceskyss, innfartsparkering, teknisk skyss	166 494
Administrasjon av mobilitet og kollektiv	101 728
Mobilitet og kollektiv	2 519 154
Administrasjon av innovasjon og næringsutvikling	10 417
Verdiskaping i byar/regionar	128 078
Naturressursar, landbruk og reiseliv	33 413
Forsking, kompetanse og internasjonalisering	30 712
Grøn vekst, klima og energi	14 448
Utviklingsmidlar	19 685
Innovasjon og næringsutvikling	236 753
Vidareg. opplæring i skule inkl særskilt tilrettelagt oppl	2 764 576
Vidaregåande opplæring for vaksne	78 937
Fagskule	21 081
Andre føremål opplæring	52 819
Opplæring i bedrift	519 214
Administrasjon av opplæring & kompetanse	31 583

Opplæring og kompetanse	3 468 210
SUM Netto Drift	8 876 634
KORR. budsjett sentrale utg/innt ikkje med i 1A	137 161
KORR netto drift 1B	8 739 473

3. Investeringsbudsjettet for 2020 vert vedteke med slike rammer:

Løyvingsoversikt investering (§ 5-5) - 1000kr

	2020
Investeringar i varige driftsmidlar	- 5 946 253
Tilskot til andre sin investering	
Investering i aksjar og andelar	- 7 500
Utlån av eigne midlar	
Avdrag på lån	
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	- 5 953 753
Kompensasjon mva	603 361
Tilskot frå andre	2 534 319
Sal av varige driftsmiddel	50 000
Sal av finansielle anleggsmidlar	-
Utdeling frå selskap	-
Mottatt avdrag på utlån	-
Bruk av lån	1 704 976
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	4 892 656
Vidareutlån	-
Bruk av lån vidareutlån	-
Avdrag på lån vidareutlån	-
Mottate avdrag vidareutlån	-
Netto utgift vidareutlån	-
Overføring frå drift	536 997
Netto avsetjing til eller bruk av bundne inv fond	
Netto avsetjing til eller bruk av ubundne inv ford	524 100
Dekning av tidlegare års udekka beløp	
SUM Overføring frå drift og netto avsetjing	1 061 097
Framført til inndeiking seinare år	-

2B løyvingsoversikt - investeringar i 1000kr

	2020
Forvaltning / fellesfunksjonar	352 268
Opplæring	762 241
Tannhelse	28 550
Kultur og næring	18 790
Fylkesvegar inkl rassikring	2 362 604
Kollektiv	2 421 800
Sum investeringar varige driftsmiddel	5 946 253

Investeringar i aksjer og andelar	
Kjøp av aksjer og eigendelar	7 500
SUM investering i aksjer og andelar	7 500

4. Fylkestinget vedtek nye låneopptak på 1 594 mill. kr.
5. Fylkestinget vedtek framlagt budsjettreglement.
6. Fylkestinget vedtek økonomiplanen sine rammer for 2021-23. Rammene vert lagt til grunn når ein til våren skal utarbeide økonomiplan for perioden 2021-2024.

Saksprotokoll i hovudutval for kultur, idrett og integrering - 02.12.2019

June Indrevik (H) sette fram slikt forslag:

«Man tar fylkesrådmannens innstilling til orientering»

Kjell Haaland (A) sette på vegne av A, Sp, MDG, SV og V fram slikt forslag:

«Hovedutval for kultur, idrett og integrering tek finansutvalet sitt framlegg til orientering og kjem attende til endelig budsjettframlegg i fylkesutval og fylkesting»

Rita Tønning (R) sett fram slikt forslag:

«Hovedutval for kultur, idrett og inkludering tek forslag til innstilling til orientering.»

Indrevik trekte sitt forslag
Haaland trekte sitt forslag

Avrøysting

Tønning sitt forslag vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkesutvalet.

Saksprotokoll i hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon - 02.12.2019

Avrøysting

Finansutvalet sitt framlegg vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkesutvalet.

Innstilling til fylkesutvalet

1. Dokumentet "Budsjett 2020/økonomiplan 2020-23" utgjør det overordna styringsdokumentet for den fylkeskommunale verksemda for åra 2020-23.
2. Driftsbudsjettet for 2020 vert vedteke med slike rammer:

1A Løyvingsoversikt - drift (§5-4) - 1000kr	2020
Rammetilskot	5 736 900
Inntekts- og formueskatt	4 202 100
Eigedomsskatt	-
Andre generelle driftsinntekter	101 370
Sum generelle driftsinntekter	10 040 370
SUM LØYVINGAR DRIFT, NETTO	- 8 739 473
Avskrivningar	- 1 000 000
Sum netto driftsutgifter	- 9 739 473
Brutto driftsresultat	300 897
Renteinntekter	110 900
Utbytte	-
Gevinst og tap finansielle omløpsmidler	-
Renteutgifter	- 328 800
Avdrag på lån	- 616 000
Netto finansutgifter	- 833 900
Motpost avskrivningar	1 000 000
Netto driftsresultat	466 997

Disponering eller dekning av netto driftsresultat

Overføring til investering	- 536 997
Netto avsetning til eller bruk av bundne fond	-
Netto avsetning eller bruk av disposisjonsfond	70 000
Dekning av tyidleger års meirforbruk	-
SUM DISPONERING ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	- 466 997
Fremført til inndecking i seinare år (meirforbruk)	-

1B Løyvingsbudsjett pr sektor - 1000 kr	2020
--	-------------

Politisk styring	55 444
Kontrollutval	10 333
Eigedom - drift og vedlikehold	446 831
Administrasjon av organisasjon og økonomi	213 411
Org og øk - tiltaksmidlar	9 000
Politisk styring, kontrollutval og org. og økonomi	735 019
Plan, analyse, klima og folkehelse	43 980
IKT og digitalisering	119 666
Administrasjon av strategi og digitalisering	6 238
Strategisk utvikling og digitalisering	169 884
Pasientbehandling	234 991
Administrasjon	33 166
Tannhelse	268 157
Arkiv	11 783
Bibliotek	12 619
Kulturformidling	16 636
Kulturarv	100 452
Idrett og friluftsliv	32 742
Inkludering, strategi, analyse	20 320
Kunst og kulturutvikling	109 112
Administrasjon av kultur og idrett	8 101
Kultur, idrett og inkludering	311 765
Veg-, drift og vedlikehold	1 141 695
FTU - midlar	16 376
Administrasjon av infrastruktur og veg	8 624
Andre tiltak - infrastruktur og veg	997
Infrastruktur og veg	1 167 692
Buss	1 032 298
Bane	36 701
Ferje	901 553
Båt	280 380
TT, serviceskyss, innfartsparkering, teknisk skyss	166 494
Administrasjon av mobilitet og kollektiv	101 728

Mobilitet og kollektiv	2 519 154
Administrasjon av innovasjon og næringsutvikling	10 417
Verdiskaping i byar/regionar	128 078
Naturressursar, landbruk og reiseliv	33 413
Forsking, kompetanse og internasjonalisering	30 712
Grøn vekst, klima og energi	14 448
Utviklingsmidlar	19 685
Innovasjon og næringsutvikling	236 753
Vidareg. opplæring i skule inkl særskilt tilrettelagt oppl	2 764 576
Vidaregåande opplæring for vaksne	78 937
Fagskule	21 081
Andre føremål opplæring	52 819
Opplæring i bedrift	519 214
Administrasjon av opplæring & kompetanse	31 583
Opplæring og kompetanse	3 468 210
SUM Netto Drift	8 876 634
KORR. budsjett sentrale utg/innt ikkje med i 1A	137 161
KORR netto drift 1B	8 739 473

3. Investeringsbudsjettet for 2020 vert vedteke med slike rammer:

Løyvingsoversikt investering (§ 5-5) - 1000kr

	2020
Investeringar i varige driftsmidlar	- 5 946 253
Tilskot til andre sin investering	
Investering i aksjar og andelar	- 7 500
Utlån av eigne midlar	
Avdrag på lån	
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	- 5 953 753
Kompensasjon mva	603 361
Tilskot frå andre	2 534 319
Sal av varige driftsmiddel	50 000
Sal av finansielle anleggsmidlar	-
Utdeling frå selskap	-

Mottatt avdrag på utlån	-
Bruk av lån	1 704 976
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	4 892 656
Vidareutlån	-
Bruk av lån vidareutlån	-
Avdrag på lån vidareutlån	-
Mottate avdrag vidareutlån	-
Netto utgift vidareutlån	-
Overføring frå drift	536 997
Netto avsetjing til eller bruk av bundne inv fond	
Netto avsetjing til eller bruk av ubundne inv ford	524 100
Dekning av tidlegare års udekka beløp	
SUM Overføring frå drift og netto avsetjing	1 061 097
Framført til inndeking seinare år	-

2B Løyvingsoversikt - investeringar i 1000kr

	2020
Forvaltning / fellesfunksjonar	352 268
Opplæring	762 241
Tannhelse	28 550
Kultur og næring	18 790
Fylkesvegar inkl rassikring	2 362 604
Kollektiv	2 421 800
Sum investeringar varige driftsmiddel	5 946 253

Investeringar i aksjer og andelar	
Kjøp av aksjer og eigendelar	7 500
SUM investering i aksjer og andelar	7 500

- Fylkestinget vedtek nye låneopptak på 1 594 mill. kr.
- Fylkestinget vedtek framlagt budsjettreglement.
- Fylkestinget vedtek økonomiplanen sine rammer for 2021-23. Rammene vert lagt til grunn når ein til våren skal utarbeide økonomiplan for perioden 2021-2024.

Referatsaker

RS 1/20 Forskrift om de regionale forskingsfondene

Saknr: 2020/281-1
Saksbehandlar Jone Engelsvoll
Dato: 07.01.2020

Til: Hovedutval for næring, naturressursar og innovasjon

Frå: Fylkesdirektør for innovasjon og næringsutvikling

Forskrift om de regionale forskingsfondene

Kunnskapsdepartementet har 18 desember 2019 fastsett «Forskrift om de regionale forskningsfondene». Forskrifta erstattar tidligare retningsliner for regionale forskingsfond som vart fastsett av Kunnskapsdepartementet 23. oktober 2009.

Hovudutval for Næring, naturressursar og innovasjon ga i møte 12. november 2019 høyringsuttale til departementet sitt arbeide med forskrifta. Hovudutvalet slutta seg til hovudlinene i utkastet til forskrifta, men gjorde også slik merknad: Vestland fylkeskommune ber om at fastsetting av indikatorar for mål og resultat i dei regionale forskingsfonda skal skje i samråd mellom Forskningsrådet og fylkeskommunane.

Kunnskapsdepartementet har i fastsett forskrift i stor grad lytta til merknaden, då dei har endra den aktuelle paragrafen til "Forskningsrådet skal fastsette indikatorer for måloppnåelse, basert på formålet med tilskuddsordningen, etter dialog med fylkeskommunene."

Fastsett forskrift med følgebrev vert lagt fram for utvalet til orientering.

Vedlegg

- 1 Brev om forskrift om de regionale forskingsfondene
- 2 Forskrift hovuddokument

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Ifølge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	20/24-1	6. januar 2020

Forskrift om de regionale forskningsfondene

Vedlagt følger "Forskrift om de regionale forskningsfondene". Forskriften ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet 18. desember 2019 og trådte i kraft 1. januar 2020.

Forskriften erstatter "Retningslinjer for regionale forskningsfond" som ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet 23. oktober 2009.

Vi ber fylkeskommunene oppgi til departementet kontonummeret de regionale forskningsfondsmidlene skal overføres til.

Med hilsen

Berit Johnsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Thor-Martin Antonsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Avdeling for høyere
utdanning, forskning
og internasjonalt
arbeid

Saksbehandler
Thor-Martin
Antonsen
22 24 79 24

Adresseliste

Agder fylkeskommune			
Forskningsinstituttene	Postboks 5490	0305	OSLO
Fellesarena	Majorstua		
Innlandet fylkeskommune			
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Postboks 8112 Dep	0032	OSLO
Møre og Romsdal fylkeskommune	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ
Norges forskningsråd	Postboks 564	1327	LYSAKER
Nærings- og fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	STAVANGER
Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Troms og Finnmark fylkeskommune			
Trøndelag fylkeskommune	Pb 2560	7735	STEINKJER
Vestfold og Telemark fylkeskommune			
Vestland fylkeskommune			
Viken fylkeskommune			

Forskrift om de regionale forskningsfondene

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet 18. desember 2019 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak

§ 1 Virkeområdet

Forskriften gjelder forvaltning av tilskuddsordningen for regionale forskningsfond, fylkeskommunenes forvaltning av midlene og samarbeidet med Norges forskningsråd.

§ 2 Formålet med tilskuddsordningen

Tilskuddsordningen skal styrke regionenes forskningsevne gjennom tilskudd til forskning og innovasjon og gjennom mobilisering til økt FoU-innsats.

Regionale forskningsfond har som formål å:

- a) styrke forskning for regional innovasjon og regional utvikling gjennom å
 - i. finansiere forskningsprosjekter av god kvalitet
 - ii. medvirke til at bedrifter og offentlige virksomheter øker sin kompetanse, innovasjonsevne, verdiskaping og konkurransekraft ved å initiere forskning og ta i bruk resultater fra FoU
 - iii. stimulere til et tettere samarbeid mellom FoU-institusjoner og styrke kopleingene til næringsliv og offentlig sektor
- b) øke FoU-innsatsen gjennom å
 - i. mobilisere og kvalifisere bedrifter og offentlige virksomheter til å delta i nasjonal og internasjonal forskning
 - ii. støtte FoU-prosjekter initiert av næringsliv, frivillig sektor og offentlige virksomheter inkludert universiteter, høyskoler og andre forskningsmiljøer
- c) bidra til økt forskningskvalitet og til utvikling av gode og konkurransedyktige FoU-miljøer gjennom å
 - i. støtte langsiktig, grunnleggende kompetansebygging i relevante forskningsmiljøer
 - ii. knytte institusjonenes FoU-kompetanse til øvrige regionale FoU-aktiviteter og se disse i sammenheng
 - iii. stimulere til fler- og tverrfaglig samarbeid i forskningsprosjekter
- d) arbeide for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer og forskningsaktiviteter

Fylkeskommunene skal informere om fondet og formidle fondets forskningsresultater, herunder skape oppmerksomhet om og interesse for fondet i allmennheten og blant aktuelle målgrupper/søkere.

Fylkeskommunene Troms og Finnmark, Nordland, Trøndelag og Innlandet skal gjennom konsultasjon med Sametinget også ivareta samiske forskningsinteresser og -behov.

§ 3 Fordeling av midler til fylkeskommunene

Det samlede tilskuddet til ordningen fastsettes i de årlige statsbudsjettene og fordeles til fylkeskommunene slik:

- a) 5 prosent av tilskuddsmidlene settes av til fylkeskommunene Troms og Finnmark, og Nordland med et likt beløp til hver fylkeskommune. Av resten fordeles 60 prosent med et likt beløp til hver fylkeskommune og 40 prosent på grunnlag av fylkeskommunenes folketall.
- b) Inntil 10 prosent av tildelte midler kan fylkeskommunene bruke til administrasjon. Departementet kan i de årlige tilskuddsbrevene unntaksvis fastsette en høyere prosentsats for enkelte fylkeskommuner. Som administrasjon regnes utgifter ved å administrere ordningen, i tillegg til tiltak for å mobilisere og kvalifisere bedrifter og offentlig virksomheter til å delta i forskning.

Tilskuddsmidlene og eventuell avkastning skal anvendes i samsvar med tilskuddsformålet.

§ 4 Fylkeskommunenes ansvar og oppgaver

- a) Ansvar for tilskuddsordningen

Fylkeskommunene har ansvaret for utlysning og tildeling av midlene.

Fylkeskommunene kan samarbeide om bruken av midlene gjennom felles forsknings-satsinger, fellesutlysninger av midler o.l. Midlene kan tildeles prosjekter lokalisert i og utenfor den enkelte fylkeskommune.

Bruken av tilskuddsmidlene skal være forankret i regionale mål og strategier.

Fylkeskommunene bestemmer områder/tema for utlysningene, målgrupper, prosjektperiode og tilgjengelige midler til de enkelte utlysningene. Fylkeskommunene skal bruke Forskningsrådets søknadstyper og Forskningsrådets system for vurdering av søknader om prosjektstøtte.

Fylkeskommunene kan i tillegg tildele midler til kvalifiserings- og mobiliseringsprosjekter.

- b) Vilkår for tildelinger

Fylkeskommunen skal ved tildelinger fastsette de vilkår som er nødvendig for å sikre at bevilgningene til de regionale forskningsfondene blir brukt i samsvar med Stortingets forutsetninger, vilkår i tilskuddsbrev fra departementet og forskriften her.

Midler fra denne tilskuddsordningen kan kombineres med andre offentlige virkemidler innenfor gjeldende regelverk for offentlig støtte. Støttetildelingene må være innenfor EØS-avtalens regler om offentlig støtte.

- c) Samarbeid med Norges forskningsråd

Fylkeskommunene og Norges forskningsråd skal inngå én felles avtale om Forskningsrådets bistand til forvaltning av tilskuddsordningen. Avtalen skal minst omhandle samarbeidet om og prosedyrer for utlysninger, søknadsbehandling og prosjektoppfølgning samt rapportering og utvikling av læringsarenaer og erfaringsutveksling mellom fylkeskommunene.

d) Økonomiforvaltning og rapportering

Forvaltning av tilskuddsmidlene skal skje i henhold til regelverket for økonomistyring i staten, så langt det passer. Fylkeskommunene skal sørge for tilfredsstillende oppfølging av og kontroll med tilskuddsmidlene i hele tilskuddskjeden. Fylkeskommunen kan kreve tilskudd tilbakebetalt dersom forutsetningen for tilskuddet ikke overholdes.

Fylkeskommunene skal sende årsrapport til departementet og til Norges forskningsråd innen den frist som fastsettes i de årlige tilskuddsbrevene.

Rapporteringen skal omtale hvordan de tildelte midlene er brukt for å realisere formålet med regionale forskningsfond, blant annet basert på Forskningsrådets indikatorer for måloppnåelse, se § 5. Rapporteringen skal ha to hoveddeler, resultatrapportering og økonomisk rapportering.

Rapporten skal vise hvordan fondsmidlene er fordelt på søknadstyper, faglige temaer og mottakergrupper. Det skal rapporteres på bruk av midler til administrasjon.

Departementet kan gi nærmere regler om rapporteringen i tilskuddsbrevene.

§ 5 Norges forskningsråds ansvar og oppgaver

Norges forskningsråd skal bistå fylkeskommunene i forvaltningen av de regionale forskningsfondene. Samarbeidet reguleres i avtalen mellom Forskningsrådet og fylkeskommunene etter § 4 c.

Forskningsrådet skal særlig bidra til å ivareta forskningens kvalitet i alle ledd fra utlysning til tildeling av FoU-midler. Forskningsrådet skal levere støttetjenester til forvaltningen av de regionale forskningsfondene og være bindeledd mot nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer og -kompetanse.

Forskningsrådet skal fastsette indikatorer for måloppnåelse, basert på formålet med tilskuddsordningen, etter dialog med fylkeskommunene.

Forskningsrådet skal utarbeide en årlig rapport til departementet om de regionale forskningsfondenes samlede aktivitet og resultater, og om Forskningsrådets samarbeid med fylkeskommunene.

§ 6 Klage

Norges forskningsråd er klageorgan for enkeltvedtak fattet av fylkeskommunen om tildeling av støtte. Det er ikke adgang til å klage over fylkeskommunenes skjønnsutøvelse.

§ 7 Kontroll med midlene

Departementet kan føre kontroll med at midlene blir brukt etter forutsetningene, og har rett til innsyn i alle dokumenter som gjelder forvaltningen av tilskuddet. Departementet kan kreve tilskuddet helt eller delvis tilbakebetalt fra fylkeskommunene dersom det ikke benyttes i samsvar med gjeldende regelverk.

§ 8 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2020.

Saknr:	2020/365-1
Saksbehandlar	Sølve Sondbø
Dato:	08.01.2020

Til: Hovedutval for næring, naturressursar og innovasjon

Frå: Fylkesdirektør innovasjon og næringsutvikling

Klimapartnere Vestland - orientering og status

[Klimapartnere](#) er eit offentleg-privat nettverk for systematisk klimaarbeid. Klimapartner-nettverka vekst raskt og er no det viktigaste partnerskapet for grøn næringsutvikling i landet. I dag er Klimapartnererear til stades i ni regionar og vil truleg vere på plass i så godt som heile landet før sommaren 2020.

Målet til Klimapartnere Vestland er å redusere klimagassutslepp og stimulere til grøn samfunns- og næringsutvikling. Partnerane forpliktar seg til årleg rapportering av eigne utslepp, gjere tiltak for å redusere utsleppa, innføre miljøstyring/ miljøsertifisering, delta i felles arrangement med representantar frå toppleiinga og utvikle klimavenlege produkt og -tenester. Mange av partnerane er alt fossilfrie og dei aller fleste har satt mål om bli heilt fossilfrie innan 2030. Verksemdene i Klimapartnere Hordaland har oppnådd ein samla nedgang i utslepp av klimagassar. I f eks 2015 var samla nedgang i Hordaland på 9,2 % (marknadsbasert metode), utanom prosessutslepp. Til samanlikning har klimaplan for Hordaland mål om minst 3,9 % årleg reduksjon.

Klimapartnere leverer direkte på fylket sitt nye mål om nullutslepp i 2030. Klimapartnere spelar ei sentral rolle i å mobilisere både partnerverksemder og øvrige kommuner og bedrifter til å levere på nullutsleppsmålsetnaden. Mellom anna utarbeidast det no oversikt over kor mange kommuner i fylket som har vedtatt mål i tråd med fylket. Alle verksemder i partnerskapen utfordras om nullutsleppsmålsetninga og mange verksemder er allereie i mål eller godt undervegs. I tillegg utfordras alle partnere om å nytte innkjøpsmuskelen sin til å stille sei same krav til sine leverandørar. Kvar partnerverksemd kan skape store ringverknader på denne måten.

Klimapartnere Hordaland har vore med og løfta fleire viktige samarbeid og satsingar i fylket som: Klimanjarometoden til Fjordkraft, Mål om nullutslepps bygg- og anleggsverksemd i offentlege verksemder i fylket, Klimasatsstøtte til Bergen kommune til forprosjekt i utfasing av gass i bygg, pådrivar for elektrifisering, pådrivar for den Grønne Strategi for Bergen mellom anna.

Klimapartnere Vestland har stor pågang av verksemder som ønsker å bli partnerar. I januar 2020 vil vi truleg vokse til rundt 50 partnerar. Med noverande tempo på rekruttering er det ingen grunn til å tru at ein vil få inn særleg mindre enn 10 -15 partnerverksemder til i løpet av 2020. Partnerskapen starta i 2014 med 14 verksemder som Klimapartnere Hordaland og har no 45 partnerar med over 60 000 tilsette. Desse er medlem no: Angarde AS (2014) ASKO Vest (september 2015) Asplan Viak (2014) Atea (2014) Avinor (2015) Bergen Kommune (2014) BIR (2014) Bjørnafjorden kommune (januar 2019) BKK (2014) BOB (Sept 2019) Bybanen (sept 2019) De Bergenske Hotel :Terminus/Augustin (2014) Emisoft (2014) Entra ASA (januar 2019) Fjordkraft (2016) Fløyen (2018) Fylkesmannen i Vestland (2014) Greenstat (2015) Haltenbanken (august 2018) Helse Bergen (2014) Høyskolen på Vestlandet (september 2015) IHM (2017) Kavli (2018) Miles (Sept 2019) NorEngros KJ Brusdal(juni 2018) Norsk Energi (2015) Norsk Klimastiftelse Oseana (2017) Osterøy kommune (2018) SAMMEN Studensamskipnaden på Vestlandet (2016) Samnanger kommune (sept 2019) Sparebanken Vest (2014) Statsbygg (2017) Statsraad Lehmkühl (Sept 2019) Svein Boasson (januar 2019) Sweco (2017) Universitetet i Bergen (2014) Vestland Fylkeskommune (2014).

16. januar 2020 signerer disse seg inn i Klimapartnere Vestland: Bergens Tidende, Bergen Live , Entro, Stord kommune, Benchmark Genetics, Vil vite og Grieghallen .

I Vestland sør har Klimapartnere no verksemder med 42.000 tilsette og 25.000 studentar før utvidinga i januar 2020.

Sogn og Fjordane fylkeskommune tilsette prosjektleiar for Klimapartnere-arbeidet i Sogn og Fjordane frå november 2020. Stillinga var finansiert av ein kombinasjon av statlege Klimasatsmidlar frå Miljødirektoratet, klimamidlar og løyving frå Sogn og Fjordane fylkeskommune. Stillinga i Sogn og Fjordane har kontorplass i Florø og starta organisatorisk i planavdelinga i Sogn og Fjordane fylkeskommune, men er frå 1.1.2020 i seksjon for Grøn vekst, klima og energi i Vestland fylkeskommune. Truls-Einar Johnsen er engasjert som prosjektleiar i nordlege delen av Vestland. I den nordlege delen av Klimapartner Vestland (Sogn og Fjordane) vert det formell oppstart før påske og fleire private verksemdar og nokre kommunar har alt meldt interesse for å vere med.

Stillinga i Sogn og Fjordane er forankra i Klimaomstillingsplanen for Sogn og Fjordane. Klimapartnere Hordaland er forankra i Klimaplan for Hordaland.

Modellen kjem frå Agder og rettar seg særleg mot næringslivet. I Vestland står næringslivet for over 70 % av klimagassutsleppa, og i fylkeskommunen har ein diskutert korleis ein best kan stimulere bedriftene til klimatiltak. Agderfylka hadde god erfaring med å appellere til bedriftene sine botnlinjer og omdøme, og partnerskap mellom likeverdige aktørar synta seg å vere ein høveleg modell for å stimulere til klimatiltak både i offentleg og privat sektor.

Med Norsk Klimastiftelse som pådrivar kom Klimapartnere inn som eit tiltak i Klimaplanens handlingsprogram for 2013. Partnerskapen vart etablert som prosjekt i juni 2014, då følgjande 14 verksemdar undertekna ei partnerskapsavtale: ATEA, Bergen Energi, Auto 23, Emisoft, Grand Hotel Terminus og Hotel Augustin, Sparebanken Vest, Asplan VIAK, BKK, Helse Bergen, Bergen kommune, BIR, Universitetet i Bergen, Fylkesmannen i Hordaland, Hordaland fylkeskommune.

Styringsgruppe for prosjektet har 6 deltakarar, 3 frå offentleg og 3 frå privat verksemd. Fylkeskommunen ved klimasjef Sølve Sondbø har vore leiar for styringsgruppa.

Fram til 1.oktober 2020, er leiar av nettverket, Helene Frihammer, skissert inn i det tilhøyrande nasjonale klimasats prosjektet for Klimapartnere med opp mot 50 % stilling, mynta på nasjonal utrulling og å strebe etter å få etablert ein meir permanent nasjonal støttefunksjon for nettverka. Auka ressursbehov i nettverket pga auka tal medlemmar og frikjøp av prosjektleiar frå statlege Klimasatsmidlar har gjort at Klimapartner og har engasjert Renate Nedregård i engasjement mens dei får statlege Klimasatsmidlar til utrulling til enda fleire fylke. I prosjektperioden juni 2014 - juni 2017 var partnerskapen delfinansiert med kr. 900.000 frå Handlingsprogram for næringsutvikling Hordaland (HNN). Seinare har dei fått eit årleg tilskot frå handlingsprogrammet på kr 400.000

Klimapartner Vestland sør har i dag bekrefta forventa kontingentinntektar på 1,3 millionar frå verksemdene som er medlemmar og 440.000 er gitt i tilsegn til Klimasatsmidlar frå Miljødirektoratet.

Aktivitetar i partnerskapen:

Kunnskap og kompetanseheving

Gjennom heile prosjektperioden arrangerer prosjektleiaren faglege møte for partnerane. Ulike medarbeidarar deltek frå verksemdene, avhengig av kva tema ein tek opp. Utvikling av og opplæring i klimarekneskap er grunnleggjande og gjev basis for prioritering av tiltak i den einskilte verksemda. Andre tema er innkjøp, der nye offentlege miljøkrav vil ha konsekvensar for private leverandørar, grøn forretningsutvikling - særleg relevant for mindre bedrifter, klimakommunikasjon, grøn IT, grøn transport og mobilitet, energieffektivisering av bygg.

Partnerskapen har samla sett stor breidde i kompetansen, og bruk av eigne krefter gir stor læringseffekt. Fagfolk frå Hordaland fylkeskommune har bidrege med spisskompetanse på miljøsertifisering, klimarekneskap, innkjøp, transport, mobilitet, energieffektivisering og energileiing.

Konkrete mål, tiltak og beste praksis

Kvar partner har visjon og ambisjonar for klimaarbeidet og plan med tiltak for reduksjon av utslepp. Dette vert presentert i dei årlege utsleppsrapportane (sjå under om klimarekneskap). På tema transport sette mange partnerar konkrete om utfasing av fossile køyretøy.

Mange av klimapartnerne set seg no mål om at verksemda skal bli fossilfri. Pr 2018 var 9 av dei 34 som rapporterte klimarekneskap heilt fossilfrie. 22 har som mål å bli fossilfri innan 2030, mens kun 3 ikkje har satt seg dette målet. Klimapartnerar har til dømes mål som

- Fossilfri verksemd no
- Fossilfri verksemd 2030
- Stille krav til leverandørar om å verte fossilfrie innan 2030
- Klimanøytral verksemd
- Mål om halvering av matsvinn
- Stille krav om fossilfri bygg- og anleggsverksemd

På landsbasis har dei 5 største byane, Vestland fylke, Trøndelag, Innlandet, Oslo og Viken alle etablert mål om mellom 80 % klimagasskutt og nullutslepp innan 2030. Her har Klimapartnere vore ein pådriver og vil være med å levere på desse målsetningane i alle regionane i landet rundt - som Norges Viktigaste Partnerskap for grønn næringsutvikling.

Partnarane vert bedne om å presentere beste praksis. Døme:

- Angarde har bygd eit mobilt grønt kunstgalleri som er sjølvforsynt med energi ved bruk av solceller.
- Fjordkraft har fått FN-pris for Klimajaro-prosjektet sitt med å stille krav om karbonnøytralitet til sine leverandørar.
- ASKO Vest investerer i elektrisk lastebil, har to bioetanol lastebilar og eigen fyllestasjon for biodiesel. Biodieselen er miljøsertifisert.
- ATEA leverer utstyr til videomøte og resirkulerer «gamalt» IT-utstyr.
- BKK har laga vegkart for fossilfri transport og medverkar til infrastruktur for elbilar.
- BIR har utvida og elektrifisert slaggsorteringsanlegget på Mjeldstad og kjøpt 3 elektriske bossbilar.
- Emisoft har redusert eiga reiseverksemd ved bruk av videokonferansar.
- Fjordkraft krev klimanøytralitet frå alle sine leverandørar innan 2019 og har fått FN-pris for arbeidet sitt.
- Oseana i hus har solceller integrert i fasaden
- Grand hotell Terminus og Hotel Augustin har gratis utlån av sykklar til gjestane.
- Høgskolen i Bergen planlegg nytt bygg med miljøkrav ZEB - 0 og BREEAM - NOR Excellent.
- Universitetet i Bergen har energimerka heile bygningsmassen og har bygd ut nærvarmenett med sjøvattn frå Byfjorden.
- Statsråd Lehmkühl legg ut på verdensomseiling for berekraft og blir første seilskute med batteri for å kutte dieselbruk.

Figur 1 Fjordkraft fikk FN pris for sitt Klimajaro-prosjekt om å stille miljøkrav til leverandørar

Klimarekneskap

Utvikling av klimarekneskap har høg prioritet. Klimapartnere samlar miljørekneskap for alle medlemmane i fylket.

Klimarekneskap trengst for å handtere og redusere eigen påverknad, «halde orden i eige hus». Det er eit effektivt styrings- og målingsverktøy for reduksjon av utslepp og for identifisering av kostnadskutt gjennom klimatiltak. Partnerane kan dokumentere reduksjon i eigne klimagassutslepp.

Rapportering skjer i medhald av GHG-protokollen (The Greenhouse Gas Protocol Initiative - internasjonal standard). Den første samla klimarekneskapa var for 2013 og har blitt laget kvart år sidan.

Alle klimarekneskapa ligg ute på Klimapartner si nettside: <https://klimapartner.no/klimaregnskap/vestland/>

Kommunikasjon

Intern kommunikasjon mellom partnarane skjer på møta og i kvartalsvis nyheitsbrev. Ekstern kommunikasjon skjer m.a. på Twitter, Facebook og nettsidene som er felles med Klimapartner ellers i landet.

Nye partnarar

Det vert arbeidd med å rekruttere nye partnarar.

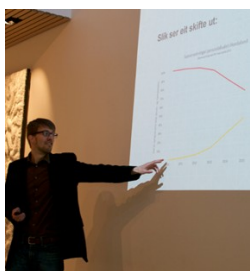
Organisering og økonomi

Styringsgruppa for prosjektet har 6 medlemmar, 3 frå offentlig og 3 frå privat verksemd. Hordaland fylkeskommune leia styringsgruppa fram til våren 2015, då tilsegna om HNH-midlar kom. Fylkesmannen v/miljøsjef overtok som leiar i frå 2015 til 2017 og fylkeskommunen v/klimasjef overtok som leiar igjen frå 2017. Styringsgruppa har 4 møte per år.

Det er eit krav at arbeidet er forankra hjå toppleiinga. Toppleiarmøta er arena for opptak av nye partnarar og presentasjon av førre års klimarekneskap. Møta har eit klimafagleg program med presentasjon av siste nytt frå forskinga, utveksling av erfaringar og praksis og diskusjonar mellom klimaengasjerte leiarar frå ulike bransjar og verksemdar.

Sidan lanseringa i juni 2014 har det vore årlege samlingar for toppleiarane ein til to gangar i året..

Fylkesordførar eller fylkesvaraordførar har delteke. Elles har fylkeskommunen vore representert med administrative leiarar.

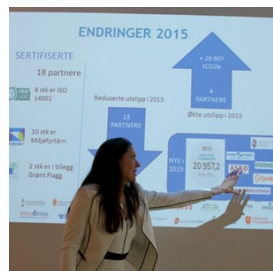
Spesialrådgjevar Hfk
Einar Aalen Hunsager

Konsernsjef BKK
Jannicke Hilland

Direktør Grand Hotel
Terminus Kjetil
Smørås

Prosjektleder Klimapartner Helene
Frihammer

Frå Leiarmøtet på Grand Hotel Terminus

Sogn og Fjordane sin Klimapartnerstilling ble organisert i planavdelinga ved starten i november 2019 og er no organisert i seksjon for Grøn Vekst, klima og energi i Avdeling for innovasjon og næringsutvikling i Vestland fylkeskommune. Alle øvrige prosjektleiarstillingar for Klimapartner i Noreg har sekretariat i fylkeskommunane. Norsk Klimastiftelse har hatt prosjektleiaransvaret for Klimapartner-stillinga i Hordaland fram til no, men styret i Norsk Klimastiftelse har bedt fylkeskommunen overta sekretariatet da prosjektet har vokse seg stort og ikkje er Norsk Klimastiftelse si kjerneverksemd. Norsk Klimastiftelse ønskjer at sekretariatet for Klimapartner Vestland vert samla i same organisasjon både for nordlege og sørlege del av Vestland og har bedt fylkeskommunen ta over slik at organiseringa vert som i alle andre fylke i Noreg. Direktør for innovasjon og næringsutvikling i Vestland fylkeskommune og dagleg leiar har signert avtale med sikte på formell overføring av sørlege del av Klimapartner Vestland til VLFK frå 1. april 2020. Den sørlege delen av Klimapartner Vestland har ei berekraftig økonomi med over 1,3 millionar i medlemskontigent i tillegg til statleg tilskot frå Miljødirektoratet til utrulling av nettverket til nye fylke. Klimapartner Vestland har her hatt ei nasjonal rolle.

Kontingent, fastsett i høve til talet på tilsette i den enkelte verksemda

Tal tilsette	Kontingent	Aktuelt for
1-20	10 000 NOK	private
20 -50	20 000 NOK	private
50 - 300	30 000 NOK	Private, BIR, Fylkesmannen,
>300	50 000 NOK	BKK UiB, Helse Bergen, Hfk, Bergen kommune

For 2014-2015 utgjorde medlemskontigent kr. 540.000. For 2015-2016 utgjorde den kr.650.000 mens det i 2020 er forventa minst 1,3 millionar i medlemsinntekt frå Klimapartner Vestland sørleg del. Medlemskontigent for Klimapartner Vestland nordleg del vil komme i tillegg. Drift av Klimapartner Vestland både sørleg og nordleg del er sikra medlemskontigent, statleg tilskot og fylkeskommunen sitt budsjett.

Samarbeid med Klimapartnerne, etablering i andre regionar

Klimapartner Vestland har dei siste åra fått statlege Klimasatsmidlar for arbeidet som Vestland har gjort med nasjonal utrulling av Klimapartner til nye fylke. Klimapartner-nettverket nasjonalt har felles nettside, ideutveksling og fysiske og digitale møte.

Vurdering

Fylkesrådmannen si vurdering er at Klimapartner Vestland er effektivt, målretta og leverer gode resultat. Klimapartner Vestland medverkar til grøn samfunns- og næringsutvikling ved at partnarane er forplikta til å utvikle produkt eller tenester som bidreg til reduksjon av klimagassutslepp. Partnarane sine mange døme på beste praksis er resultat som støtter opp om hovudstrategi 1 Meir entreprenørskap og innovasjon. Klimapartner Hordaland gir opplæring i m.a. miljørekneskap og innkjøp. Det styrkjer verksemdene si konkurransevne og omdøme og gjer dei betre i stand til å oppnå klimamål. Det styrkjer det regionale fagmiljøet på energi- og miljøstyring og innkjøp, og gir den enkelte medarbeidar auka motivasjon og kompetanse. Verksemdene blir meir attraktive som arbeidsplass.

Saknr: 2020/399-1
Saksbehandlar Even Storheim
Dato: 08.01.2020

Til: Hovedutval for næring, naturressursar og innovasjon

Frå: Fylkesdirektør innovasjon og næringsutvikling

Orientering om Equinor sitt prosjekt "Northern Lights"

Equinor har saman med Shell og Total starta arbeidet med å etablere eit fullskala demonstrasjonsprosjekt for fangst, transport og lagring av CO₂. Mottaksanlegget skal etablerast i Øygarden kommune. Equinor, Shell og Total har utarbeida ein konsekvensutreiing for prosjektet. Denne har dei i samråd med Olje- og Energidepartementet (OED) sendt ut på ein offentleg høyring med svarfrist 15. januar 2020. Hordaland Fylkeskommune har vurdert denne saka ved Fylkeskonservatoren i Hordaland og Seksjon for Klima- og Naturressursforvaltning. Hordaland Fylkeskommune har sendt eit fråsegn til Equinor, med kop til OED.

1. Om prosjektet

Statens fullskala CO₂-demonstrasjonsprosjekt

Gassnova SF er Statens føretak for CO₂-håndtering, og har ansvar for gjennomføring av konseptstudiar og forprosjektering av Statens fullskala CO₂-demonstrasjonsprosjekt, som omfattar fangst, transport og lagring av CO₂ (CCS). Equinor ASA (tidligere Statoil) fikk sommaren 2017 i oppdrag av Gassnova å utreie og planlegge ein skipsløysning for transport av nedkjølt CO₂ frå industrielle fangstaktørar, et anlegg for mottak av flytande CO₂ frå skip, mellomlagring, vidaretransport i rørleidning, injeksjon og permanent lagring om lag 3 000 meter under havbotnen på kontinentalsokkelen på ein sikker måte. Equinor etablerte da prosjektet «Northern Lights», og inngikk ettersommaren 2017 eit prosjektsamarbeid med A/S Norske Shell (Shell) og Total E&P Noreg AS (Total) for gjennomføring av studiearbeidet.

Utnyttingsløyve

Kongen i Statsråd vedtok 11. januar 2019 å tildele utnyttingsløyve nr. 001 (EL001) for CO₂-lagring på norsk sokkel til rettshavar Equinor. Equinor er utpekt som operatør for EL001. Tildelt areal er ulisensiert ift. Petroleumsløven, og omfattar blokkene 31/4 (del), 31/5 (del), 31/7 (del), 31/8 og 31/9 (del).

Regulering

Equinor skal samen med partneren Shell og Total utvikle delen av fullskala CO₂-håndtering som handlar om transport og lagring av CO₂. Transport og lagring av CO₂ på kontinentalsokkelen er regulatorisk underlagt "Forskrift om utnytting av undersjøiske reservoar på kontinentalsokkelen til lagring av CO₂ og om transport av CO₂ på kontinentalsokkelen" (Lagringsforskriften). Etter forskrifta skal det utarbeidast ein *Plan for utbygging og drift* (PUD) og *Plan for anlegg og drift* (PAD), med tilhørande *Konsekvensutreiing* (KU). Det planleggast å sende inn PUD og PAD for myndighetsbehandling av prosjektet i april 2020.

Mottaksanlegget

Mottaksanlegget på land for mellomlagring, og vidare røytrtransport av CO₂ til geologiske lagring i Aurora lagringskompleks i Johansenformasjonen (sør for Troll-feltet, ca. 75 km frå land), er planlagt etablert i Naturgassparken i Øygarden kommune.

Det er lagt opp til ein fasa utbygging av Northern Lights:

- **Utbyggingsfase 1** er planlagt med ein kapasitet på 1.5 millionar tonn CO₂ per år frå seinhausten 2023, og vil ha ein driftsperiode på 25 år.
- **Utbyggingsfase 2** er planlagt med ein kapasitet på 5 millionar tonn CO₂ per år, der realisering er avhengig av kontraktsfesta tilgang på CO₂ for geologisk lagring.

Testbrønn

For å verifisere brønn- og reservoarmessige antakelser som ligger til grunn for utviklinga av prosjektet, er det avgjort å bore ein verifikasjonsbrønn. Brønnen vil bores i november 2019 ved bruk av vatnbaserte borekjemikalier, og det skal foretas brønntesting. Det er ikkje identifisert sårbare miljøverdier i området.

Undervassinstallasjonar

Det skal installerast ein ca. 100 km lang røyrløydning (12¾" i diameter) frå mottaksanlegget på land til injeksjonsbrønnen, som vil spylast/pløyast ned i sjøbotnen i det fiskeriintensive området sørvest for Troll A. Røyrløydningen har en transportkapasitet som er tilstrekkelig for utbyggingsfase 2 av prosjektet (5 millionar tonn CO₂ per år).

Kontrollkablane frå Oseberg A for forsyning av hydraulikkvæsker og monoetylenglykol (MEG), elektrisk kraft og signaler til brønnens undervassanlegget vil krysse fiskeriintensive områder, og vil pløyast/spylast ned i sjøbotnen langs hele traseen til brønnen.

Det vil føregå installasjonsarbeider hausten 2019 (ifm. boring av brønn), sommarsesongen i 2021, 2022 og 2023. Undervassanlegget som vil bli utforma og bygget i tråd med forskriftskaravane. Det er gitt en trålavvisande utforming og Equinor ser difor ikkje behov for å etablere ein permanent sikkerheitssone med fiskeforbod rundt dette.

Klimagassutslepp

Det er anslått at utbyggings- og anleggsfasen av prosjektet vil medføre utslipp av om lag 139 170 tonn CO₂ og 742 tonn NO_x, inkludert boring av verifikasjonsbrønnen vinteren 2019/2020. I driftsfasen (25 år for utbyggingsfase 1) er mottaksanlegget kopla til kraftnettet på land, og vil også forsyne transportskipa med landstrøm under landligge og lossing av CO₂.

Foreløpige berekningar tyder på at drift av Northern Lights mottaksanlegg og permanent CO₂-lager på norsk sokkel vil medføre utslipp i størrelsesorden 720 tonn CO₂ per år. Dette utgjør om lag 0.05 % av mottakskapasiteten på 1.5 million tonn CO₂ per år for utbyggingsfase 1.

Kapasitet

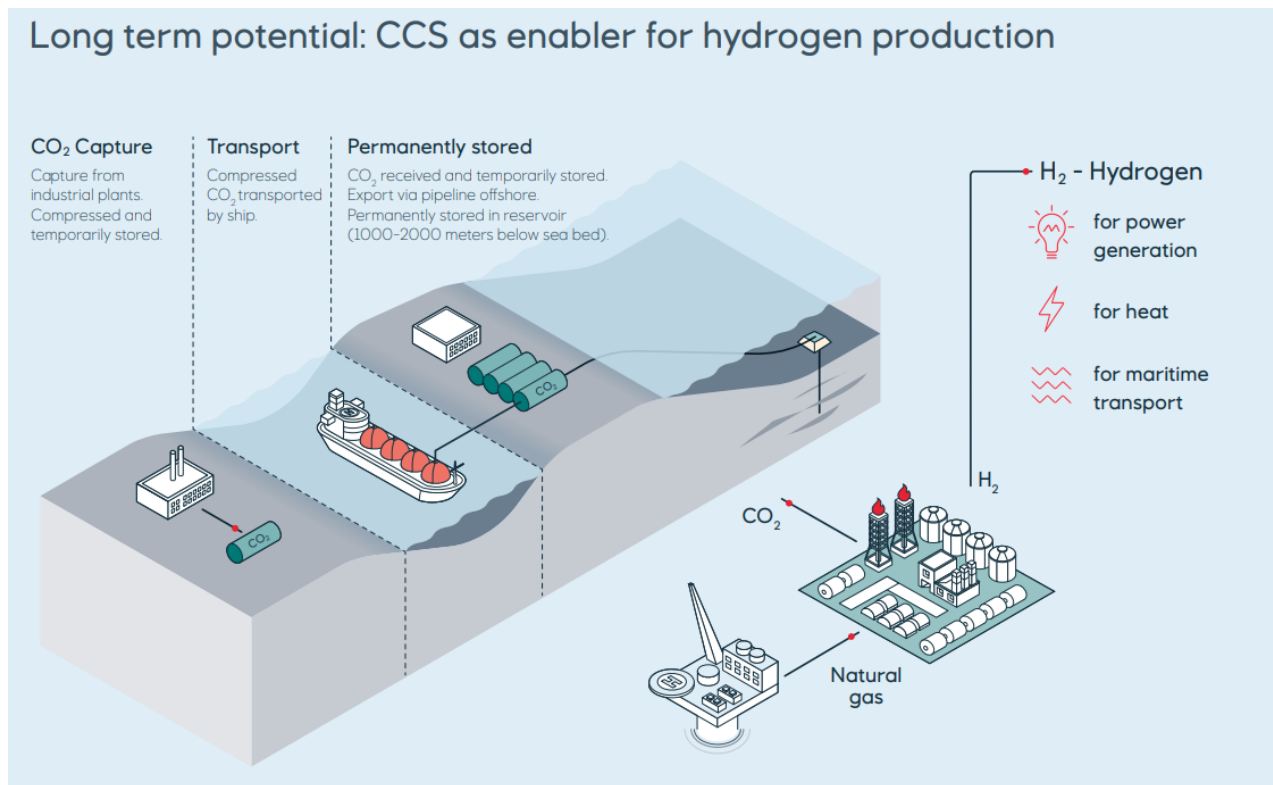
Utbyggingsfase 1 har en handterings- og injeksjonskapasitet som representerer 3 % av dei totale norske CO₂-utsleppa i 2018, eller 11 % av CO₂-utsleppa frå industri og bergverk i Noreg. For utbyggingsfase 2 (5 millionar tonn CO₂ per år) representerer kapasiteten 11 % av de totale CO₂-utslippene, eller 44 % av CO₂-utslippene frå norsk industri og bergverk.

Verdikjede

I den totale verdikjeda for CO₂-fangst, transport og lagring (CCS) inngår Klemetsrud avfallsgjenvinningsanlegg i Oslo (Oslo Fortum Varme) og Norcem sementfabrikk i Brevik (sjå Figur 1). Aktørane skal fange og mellomlagre CO₂ i flytende tilstand på egne tankanlegg på eksisterande kaianlegg. Begge aktørane planlegger å fange 400 000 tonn CO₂ per år for transport til mottaksanlegget i Øygarden for permanent lagring i reservoar på kontinentalsokkelen, totalt 800 000 tonn CO₂ per år.

Spesialbygde transportskip vil laste flytende CO₂ i tankar frå fangstaktørene, for så å skipe lasten rundt kysten til et mottaks- og mellomlagringsanlegg i Naturgassparken i Øygarden. Her vil CO₂ pumpes over på tankar for mellomlagring før eksport i røyrløydning til lagerlokalitet og injeksjon for permanent undersjøisk lagring på kontinentalsokkelen.

Det er planlagt å ha gjennomgåande felles transport- og lagringsføresetnad for CO₂ gjennom hele handteringskjeda. Gassnova som oppdragsgivar for totalkjeda har valt å legge mellomtrykk til grunn som felles gjennomgåande designpremiss. Transport- og lagringsdelen (Northern Lights) av totalprosjektet planleggast basert på et trykk på 15 barg og temperatur ca. -26 °C.

Figur 1: Forenkla illustrasjon av verdikjeda for fangst, transport og lagring av CO₂. Illustrasjonen visar også korleis anlegget kan kombinerast med produksjon av hydrogengass (H₂) frå naturgass (CH₄).
Kjelde: Equinor

Tilkopling til nettet

Det er tilstrekkelig byggestrøm tilgjengelig frå eksisterande BKK nettstasjon i Naturgassparken. I oppdatert dialog med BKK Nett hausten 2019 kom det fram informasjon som indikerer at tilknytning av nytt forbruk i regionen for driftsfasen er krevjande inntil Statnett har konkludert sine pågåande studiar i 2020. Dette gjelder også for tilknytning av Northern Lights med ca. 10 MW til BKK Nett sitt regionalnett.

Kostnader og finansiering

Det er per i dag ikkje etablert ein fungerande marknad for kjøp og sal av CO₂ for mottak og permanent lagring. Følgelig er det heller ikkje etablert en sjølvfinansierende hel verdikjede med fungerande marknadsmekanismar for permanent lagring av 3dje parts CO₂. Det er derfor behov for delvis statlig finansiering av etablering og drift av et slikt anlegg i Noreg. De økonomiske rammevilkåra for prosjektet er ikkje avklart på tidspunktet for høring av foreliggende KU, og det er derfor ikkje gjennomført berekning av samfunnsmessig lønsemd.

Med utgangspunkt i konseptkostnader frå 2018, er investeringskostnadene for utbyggingsfase 1 våren 2019

justert ift. konseptendringar som skal omfattast av KU, PUD og PAD, og er foreløpig beregnet (med +/- 30 % usikkerhet) til 6,35 milliardar NOK (2018) for utbygging av Northern Lights. Det er og teke omsyn til bl.a. Oseberg A som vertsinstallasjon, at transportskip for CO₂ ikkje skal inkluderast og at fjerningskostnader er inkludert. Årlige driftskostnader er foreløpig beregnet til 179 MNOK (2018).

Verdiskaping og sysselsetting

Det er beregnet en norsk del av verdiskapinga på ca. 57 % under anleggsfasen, som svarar til ca. 3.5 milliardar NOK (2018). Dette er estimert ved å medføre ein sysselsettingseffekt på nasjonalt nivå på ca.

2 100 årsverk, som inkluderer direkte og indirekte effektar, samt konsumverknader.

Den direkte regionale verdiskapinga er relativt begrensa. Den er beregnet til ca. 6 %, som svarer til ca. 380 MNOK (verdi i 2018). Drifta av anlegga forventast å medføre ein årlig sysselsettingseffekt på:

- ca. 46 årsverk på nasjonalt nivå.
- ca. 9 årsverk på regionalt nivå.
- ca. 18 årsverk på lokalt nivå.

Prosjektet har potensial for stor indirekte verdiskaping ved at Kollsnes/Øygarden-området med Northern Lights-prosjektet vert Europas beste lokalisering for industri som treng karbonfangst og karbonlagring ved at CO₂ kan førast direkte i røyr frå fangstanlegg til lagring. Northern Lights vil isolert sett bidra til at storskala karbonfangst frå industrien på Mongstad og eventuelle nye etableringar på Kollsnes vert meir aktuelt da infrastruktur for lagring av CO₂ kjem på plass. Northern Lights har derfor potensial til å på sikt dra med seg store investeringar og langt fleire arbeidsplassar. Dette er eit prosjekt med stor internasjonal signaleffekt og det kan markere starten for viktig næringsaktivitet for Vestland i framtida. Fylkeskommunen ser positivt på at prosjektet vil føre til reduserte utslipp av klimagassar og på at prosjektet vil bidra til utvikling av ny teknologi og ny næringsaktivitet i Vestland

Miljørisiko

Miljørisiko ved ein eventuell lekkasje frå Aurora lagringskompleks er neglisjerbar/lav. Miljøriskoen reknast som lav/neglisjerbar for CO₂-utslipp til luft frå mottaksanlegget og lav/neglisjerbar for utslipp av LNG ved mottaksanlegget. Miljøriskoen i vassøyla og sjøbotnen for mindre lekkasjar frå røyrleidningen er vurdert til å være lav. Miljøriskoen på overflaten for store lekkasjar frå røyrleidningen er vurdert til å være lav til moderat.

Les meir om prosjektet

På Equinor sine egne sider kan ein lese meir om prosjektet Northern Lights. Her finn ein mellom anna konsekvensutreiinga i sin heilheit:

<https://www.equinor.com/en/how-and-why/impact-assessments.northernlights.html>

2. Høyringsfråsegn frå Hordaland Fylkeskommune

Fråsegn om høyring av konsekvensutgreiing for Northern Lights, utnyttelsestilatelse EL001

Vi viser til brev frå Equinor datert 22. oktober 2019 der Hordaland Fylkeskommune er invitert til å komme med ein uttales til høyringa av konsekvensutgreiinga for Northern Lights.

Hordaland Fylkeskommune har vurdert saka ved Seksjon for Klima- og Naturressursar og ved Fylkeskonservatoren. Då saka omfattar areal i sjø, er den også oversendt Bergens Sjøfartsmuseum for vurdering. Grunna endringar i interne system ved overgang til nye Vestland fylkeskommune sender dei eiga fråsegn i denne saka.

Fråsegn frå Seksjon for Klima- og naturressursar

Noreg, saman med resten av verda, må stå for store kutt i utslepp av klimagassar i dei kommande åra dersom ein skal nå måla i Paris-avtalen. For å nå dette målet er det av avgjerande betydning at ein klarar å etablere fullskala anlegg for karbonfangst og lagring.

Hordaland Fylkeskommune er difor positiv til at ein gjennomfører eit slikt prosjekt i Noreg. Dette er eit prosjekt med stor internasjonal signaleffekt og det kan markere starten for viktig næringsaktivitet for Vestland i framtida. Fylkeskommunen ser positivt på at prosjektet vil føre til reduserte utslepp av klimagassar og på at prosjektet vil bidra til utvikling av ny teknologi og ny næringsaktivitet i Vestland. Hordaland Fylkeskommune har ingen merknader til val av trassar og lokaliteter.

Hordaland Fylkeskommune har ikkje noe å utsette på dei prosesstekniske løysningane som er skildra i konsekvensutgreiinga. Fylkeskommunen støttar vurderinga om at ein injeksjonsstrategi med kontinuerlig eksport og injeksjon frå mottaksanlegget er mest føremålstenleg.

Fråsegn frå Fylkeskonservatoren

Fylkeskonservatoren i Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som regionalt kulturminnemynde.

Konsekvensutgreiinga for Northern Lights-prosjektet greier ut tema kulturminne og kulturmiljø under avsnitt 5.7. Utgreiinga er mangelfull. I kartet figur 5-19 er utgreiingsområdet vist. Innafor dette området er det kjend seks automatisk freda kulturminne, og eitt kulturminne frå nyare tid som ikkje er freda. Berre fem kulturminne er nemnt i utgreiinga.

I avsnitt 5.1 står følgjande: «Et nytt tiltak vil påverke et område gjennom direkte inngrep eller nærføring.» Når det gjeld kulturminne er likevel berre direkte inngrep vurdert, og nærføring eller visuell innverknad er ikkje nemnt i det heile. Vi viser til vårt innspel til detaljreguleringsplanen for CO₂-mottak, i brev datert 02.05.19. Her gjorde vi det klart at konsekvensutgreiinga er mangelfull med tanke på kulturminne. Ei realisering av tiltaka som vist i konsekvensutgreiinga vil medføre at søre del av Ljøsøyna vert planert ut, og søre halvdel av Ljøsøysundet vert fylt ut. Dette vil ha innverknad på både landskapsrommet og på kulturminna som ligg i området.

Vi rår til at tema kulturminne og kulturmiljø i konsekvensutgreiinga vert revidert, slik at det vert tydeleg kva kulturminne som ligg innafor utgreiingsområdet, og kva visuell innverknad tiltaket vil få for desse.

Saknr: 2020/482-1
Saksbehandlar: Ingeborg Sofie Sætrevik

Til: Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon

Frå: Fylkesdirektør for innovasjon og næringsutvikling

Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon 4/20 16.01.2020

Statusrapport for LivOGLyst-programmet i 2020

Bakgrunn

Rokkanrapporten «Perspektiv på bygdeutvikling» frå 2005 peika på behovet for ei meir samla og varig satsing på lokalsamfunnsutvikling i Hordaland. Konklusjonen var basert på at utviklingsarbeidet i Hordaland hadde vore for sprikande og fragmentert, der Fylkesmannen si landbruksavdeling dreiv bygdeutvikling, Innovasjon Norge dreiv bedriftsutvikling og Hordaland fylkeskommune dreiv litt av alt. Tilrådinga var difor å utvikle *eit felles partnerskapsprogram* som samla ressursar og verkemiddel på tvers av forvaltnings- og utviklingsinstitusjonane.

Forskarane peika vidare på at *utviklingsarbeid tar tid*. Anbefalinga var difor å utvikle eit vedvarande program med trinnvis støtteordning, der lokale utviklingsprosjekt som vart støtta for å kome i prosess vart guida vidare i verkemiddelapparatet for å få hjelp og støtte til å slutføre sine verdiskapingsprosjekt.

Eit tredje viktig punkt i Rokkanrapporten var at lokale utviklingsaktivitetar ofte skjedde utan særlig god kontakt og forankring i kommunane. Tvert om var utviklingsprosjekta ofte utforma som ein allianse mellom lokalsamfunna og fylkesnivået, medan kommunen sat på sidelinja utan å vere ein aktiv part i utviklingsarbeidet. Dermed vart utviklingsaktørane ofte avskorne frå lokal støtte og viktige ressursar dei kunne dratt nytte av i utviklingsarbeidet.

Program for lokalsamfunnsutvikling, seinare kjent som LivOGLyst-programmet, vart vedteke av Fylkesutvalet i februar 2006 som ei ny tilskotsordning til lokalsamfunnsutvikling i Hordaland. Målet var å stimulere til utviklingsretta prosjekt der det vert bygd opp under lokalt engasjement i lokalsamfunn og kommunar.

Rokkanrapporten danna det organisatoriske grunnlaget for LivOGLyst-programmet som vart etablert i 2007 som

- Ein partnerskap mellom Fylkesmannen i Hordaland, Innovasjon Norge Hordaland og Hordaland Fylkeskommune
- Ei langsiktig programsatsing med trinnvis støtteordning
- Ei satsing der kommunen måtte spele ei aktiv rolle

I tillegg vart LivOGLyst-satsinga utvikla med utgangspunkt i nedanifrå-og-opp utviklingstradisjonen. Nokre av dei viktigaste prinsippa var:

- Utvikling må skje nedanifrå og vere basert på bruk av eigne ressursar
- Lokal utvikling må skje i inkluderande og kollektive prosessar
- Verdiskaping må skje på brei front - økonomisk, sosialt og kulturelt
- Utviklingskraft føreset brei lokal forankring og eit forpliktande samarbeid mellom eldsjelar, frivillige og offentleg sektor

Den 18. april 2007 vart partnerskapsavtalen mellom Innovasjon Norge, Fylkesmannen i Hordaland og Hordaland fylkeskommune underteikna. Jæmfør denne avtalen skulle LivOGLyst-programmet vere eit spleiselag og eit samarbeid mellom den regionale partnerskapskapen. Det vart etablert ei styringsgruppe og ei arbeidsgruppe frå det regionale verkemiddelapparatet med prosjektleiar i fylkeskommunen.

LivOGLyst-programmet vart lagt ned i 2013, men vart tatt opp igjen som ei satsing frå 2014 i henhald til budsjettvedtaket i fylkestinget.

Føresetnadar og vilkår for deltaking i LivOGLyst-programmet

LivOGLyst-programmet er eit program og nettverk for dei som ønskjer å utvikle lokalsamfunnet sitt.

Kvart år vert det sendt ut invitasjon til alle kommunar i Hordaland om å søkje opptak til programmet. Aktuelle søkjarar er lag og organisasjonar.

Prosjekt som deltek i programmet får tilgang til nettverk, kurs, rettleiing og innsikt i prosjektmetodar. Økonomisk tilskot er ein del av programmet. Eittårige forprosjekt vert tildelt finansiell støtte for eitt år, kr 50 000. Treårige hovudprosjekt får finansiell støtte for tre år, kr 300 000.

Ein føresetnad for opptak til programmet er at kommunen stiller med ein kontaktperson. For treårige prosjekt skal kommunen bidra med kr 90 000 (30 000 årleg). Deltaking i LivOGLyst-nettverket er ein obligatorisk del av LivOGLyst-programmet.

Årlege aktiviteter i programmet

Prosjektleiar i HFK

Prosjektleiar arbeider kontinuerleg med rettleiing av prosjekt, det er per dags dato 20 aktive prosjekt. Prosjekta rapporterer til prosjektleiar når dei anmodar om utbetaling i tillegg til at dei leverer ein utfyllande rapport ved prosjektavslutning. LivOGLyst er organisert på Seksjon for naturressursar, reiseliv og landbruk og seksjonsleiar vert rådført og orientert om utviklinga i prosjekta.

LivOGLyst-arbeidsgruppa

Arbeidsgruppa møtast jamleg for å samarbeide om årlege aktiviteter i programmet. I tillegg deltek arbeidsgruppa på vitjingar til prosjekt og i handsaminga av nye søkjarar.

LivOGLyst-konferansen

I september kvart år arrangerast Lokalsamfunnskonferansen LivOGLyst. Denne vert arrangert som ein gratis og open arena for alle med interesse for lokalsamfunnsutvikling, frivillige og tilsette i kommunar. På konferansen får deltakarane fagleg påfyll om tema som er viktig for lokalt utviklingsarbeid og informasjon om korleis ein søker opptak til LivOGLyst-programmet.

Opptak av nye prosjekt

Opptak til LivOGLyst-programmet skjer årleg med søknadsfrist i oktober. Søknadane vert tatt opp til prekvalifisering og søkjarane vert rettleia av arbeidsgruppa. Endeleg innstilling av søkjarar skjer i november. Ein tar sikte på å ta opp fire eittårige forprosjekt og tre treårige hovudprosjekt (tidligere eittårige prosjekt) kvart år. Prosjekt som ikkje møter vilkåra for opptak kan bli tatt opp som assosierte prosjekt, det vil sei at dei vert inviterte med i nettverket utan at dei mottek finansiering.

Årleg nettverkssamling

I februar kvart år vert det arrangert nettverkssamling for nye og gamle LivOGLyst-prosjekt. Samlinga vert arrangert hos eit LivOGLyst-prosjekt som er i slutfasen slik at prosjekta kan sjå kva andre har fått til i løpet av ein fire års periode. På samlinga vert det høve for nettverket å dele erfaringar og verte kjent. Det finst også ei aktiv gruppe på Facebook for nettverket. Vi ser at prosjekta er ivrige etter å dele erfaringar og samarbeide med kvarandre og at dette gir gode resultat.

Arbeidsgruppa vitjar prosjekt

Ettersom LivOGLyst er ei langsiktig satsing og ein eigen metodikk er rettleiing og oppfølging frå LivOGLystarbeidsgruppa er ein viktig del av programmet. Kvar vår reiser arbeidsgruppa på vitjing til nye prosjekt. Eittårige prosjekt vert først prioritert slik at dei kjem raskt i gang med breie mobiliseringsprosessar. I tillegg skal treårige prosjekt vitjast det første og det tredje året i prosjektperioden.

Økonomiske rammer

LivOGLyst-programmet vert budsjettert med kr 1 000 000 kvart år. Av desse vert 500 000 tildelt direkte til nye prosjekt. Resterande kr 500 000 er driftsmidlar som nyttast til årleg konferanse, nettverkssamling og reiser for arbeidsgruppa.

I tillegg finansierer fylkeskommunen prosjektleiar i 60 prosent stilling. Fylkesmannen i Vestland og Innovasjon Norge Vestland bidreg med lønnskostnadar i arbeidsgruppa.

Gode døme

Målet med eit LivOGLyst-prosjekt er å utvikle attraktive og livskraftige lokalsamfunn der bulyst, trivsel og grunnlag for næringsutvikling står sterkt.

Gjennom åra som har gått har dei fleste kommunar i Hordaland hatt eitt eller fleire lokalsamfunn som har vore LivOGLyst-prosjekt. Alle prosjekta har vore prega av lokalsamfunna sin særskilte identitet og lokale behov. Medan nokre LivOGLyst prosjekt har satsa sterkt på næringsutvikling og arbeidsplassar lokalt, har andre prosjekt hatt auka fokus på å skapa trivsel, bulyst og kulturtilbod. Til dømes har Kulturbygda Valestrand nytta komponisten Fartein Valen til opne arrangement og konserter som er opne for alle innbyggjarane. Gjennom desse samlingane arbeider dei også med mobilisering der dei utforskar kva ressursar som er bygda og kva ein kan arbeide meir med.

To prosjekt som har satsa sterkt på reiseliv var LivOGLyst i Fedje og i Modalen. Fedje sitt prosjekt, «Nytt liv i hamna» arbeide mot å skape aktivitet i hamna med varehandel, drivstoffstasjon og kabelferje. I seinare tid vart det oppretta ei direkte båtrote mellom Bergen sentrum og Fedje. I Modalen har dei arbeidd aktivt med å få opp overnattingstilbod, tilby guida turar og dei har skaffa utsalsstad for lokale næringsdrivarar som sel lokale matvarer og bakst etter gamle tradisjonar. Også i Samnanger der LivOGLyst-prosjektet redulterte i at samvirkelaget Laga på Bjørkheim vart starta opp, sel dei lokale produkt slik at lokale aktørar får vist seg fram.

Gjennom LivOGLyst-programmet har også lokale eldsjelar fått kompetanse kring korleis dei arbeider med utviklingsprosjekt. Hordaland fylkeskommune har bidrege med rettleiing og tilskot gjennom Unike regionale utviklingsprosjekt for at prosjekta skulle verte realisert. På Hellesøy i Øygarden var LivOGLyst-prosjektet initiativtakar til å ruste opp ei nohengje. Denne vert eit verdifullt tilskot til bygda som ungdoms- og aktivitetshus. I Strandstaden Sunde i Kvinnherad, der skipsbyggjartradisjonar og sunnhordalandslitteraturen er ein viktig del av den lokale identiteten, har dei arbeidd med å få rusta opp Sunde Kyst- og Litteratursenter, der desse tradisjonane vil haldast i hevd.

Det som er eit særpreg for alle LivOGLyst-prosjekt er at lokalsamfunnet vert involvert, at innbyggjarar får medverke til den lokale utviklinga og bidra med eigne ressursar. Prosjekta nyttar ulike metodar for å vekke engasjement hos innbyggjarane. Vi ser at dette medverker til å auke bulysta og skape meir aktivitet og tilhøyrslø lokalt.

Ein ser også ei tett kopling mellom folkehelse og lokalsamfunnsutvikling. To av prosjekta som vart tatt opp i programmet frå 2019, Langevåg i Bømlo og Hetlevik på Askøy har også vore involvert i folkehelseprosjektet «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse» (Nærmiljøprosjektet) som vart avslutta i 2018. Gjennom Nærmiljøprosjektet arbeide desse lokalsamfunna særskilt med medverknad frå barn og unge til kommunal planlegging.

Kommunen si rolle er viktig i alt lokalt utviklingsarbeid. Det er ei styrke for LivOGLyst-prosjekta at kommunen er tett kopla på. Erfaringane frå LivOGLyst og Nærmiljøprosjektet viser at det også er ei styrke for kommunen at innbyggjarane frå medverke. I Langevåg i Bømlo der Eidesvik industriar har sin base har dei eit sterkt ønskje om å få fråflyttarar til å kome tilbake når dei skal etablere seg. Her vart det arrangert ein innovasjonscamp med god oppslutning frå alle aldersgrupper. Rådmannen roser innsatsen i eit brev til LivOGLyst-prosjektet: «*Denne*

campen er eit prosjekt i beste folkehelse regi. Brei deltaking, lav terskel for deltaking, fellesskap og meistring er viktige element i det som gir god folkehelse».

LivOGLyst i Vestland

Vi jobbar no med å utvide LivOGLyst-programmet til nye Vestland fylkeskommune.

Fylkesutvalet i Sogn og Fjordane vedtok hausten 2019 å styrke ramma til LivOGLyst prosjekt med kr 200 000. Prosjekta som vart innstilt gjaldt sju eittårige forprosjekt og tre treårige hovudprosjekt, der fem av dei eittårige prosjekta er lokalsamfunn i gamle Sogn og Fjordane.

Alle prosjekta med kommunekontaktar er invitert til oppstartsamling for LivOGLyst-nettverket i februar der vi vitjar LivOGLyst-prosjektet i Modalen. Arbeidsgruppa er utvida med fleire representantar frå Vestland fylkeskommune slik at vi skal få til god oppfølging av prosjekta som er geografisk spreidd i storfylket. Vi arbeidar no med å vurdere nye arbeidsformer og kompetansetilbod til prosjekta.

Oversikt over LivOGLyst-prosjekt frå 2008 til 2020

Årstal (opptak)	Prosjekt (1-årige og 3-årige, assosierte ikkje medrekna)	Kommune
2008	Hålandsdalen	Fusa
2008	Kårbø	Meland
2008	Jondal	Jondal
2008	Espevær 365	Bømlo
2008	Fykkesund	Kvam
2008	Hosanger	Osterøy
2008	Åkra	Kvinnherad
2008	Samnanger	Samnanger
2009	Storebø	Austevoll
2009	Samnanger	Samnanger
2009	Storebø	Austevoll
2009	Bergen-wrap (damsgårdsundet)	Bergen
2009	Røldal	Odda
2010	Espevær	Bømlo
2010	Røldal	Odda
2010	Lonevågen	Osterøy
2010	Fjelberg	Kvinnherad
2010	Eidfjord	Eidfjord
2010	Dynamiske Mosterhavn	Bømlo
2010	Risnes	Radøy
2011	Glesvær	Sund
2011	Strusshamn	Askøy
2011	Lonevågen	Osterøy
2011	Knarvik	Lindås
2011	Springflo Fjell	Fjell
2011	Indre Masfjorden	Masfjorden
2012	Mosterhavn	Bømlo
2012	Jordalen	Voss
2013	Unneland	Bergen
2013	Risneskrinsen	Radøy
2013	Hedleberget	Voss
2013	Ask	Askøy
2013	Litlabø	Stord
2013	Fonnesvågen	Austrheim
2013	Hellesøy	Øygarden
2014	Hellesøy	Øygarden
2014	Litlabø	Stord
2014	Fonnesvågen	Austrheim
2015	Strandstaden Sunde	Kvinnherad
2015	FemFemti	Odda, Ullensvang
2016	FemFemti	Odda, Ullensvang
2016	Nytt liv i hamna	Fedje
2016	Lindåsbygda	Lindås
2016	Strandstaden Sunde	Kvinnherad

2016	Odda	Odda
2016	Eit lite stykke Hardanger	Ullensvang, Eidfjord
2016	Fotlandsvåg	Osterøy
2017	iModalen	Modalen
2017	Kulturbygda Valestrand	Sveio
2017	Herand i omstilling	Jondal
2017	Dugnad for Dale	Vaksdal
2017	Møhlenpris	Bergen
2018	Vindenes	Fjell
2018	Hjelmås	Lindås
2018	Sydneshalvøen	Bergen
2018	Valestrand	Sveio
2018	Langevåg	Bømlo
2018	Fotlandsvåg	Osterøy
2018	Dale	Vaksdal
2019	Berekraftig bygdeutvikling på Langevåg	Bømlo
2019	LivOGLyst Hjelmås	Lindås
2019	LivOGLyst Dåfjord	Fitjar
2019	LivOGLyst i Øystese	Kvam
2019	LivOGLyst Forland	Sund
2019	Hetlevik på snei	Askøy
2019	LivOGLyst Stamnes	Vaksdal
2020	LivOGLyst i Ytre Solund	Solund
2020	Kunstbygda Vevring	Naustdal
2020	LivOGLyst i Bøfjorden	Hyllestad
2020	LivOGLyst utviklingsprosjekt - Hyllestad	Hyllestad
2020	LivOGLyst Måløy	Vågsøy
2020	LivOGLyst i Bergsdalen	Vaksdal
2020	Rubbestadneset mot 2030	Bømlo
2020	Gode møttestader - Dåfjorden 2.0	Fitjar
2020	LivOGLyst i Øystese	Kvam
2020	LivOGLyst Stamnes	Vaksdal

Tal prosjekt: 76
 Tal kommunar: 32

Til: Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon

Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon

5/20

16.01.2020

RIGHT Skills for the RIGHT Future - Statusrapport 2020

Bakgrunn

[Interreg North Sea Region \(NSR\)](#) er eit EU-program som gir økonomisk støtte til interregionale prosjekt som fokuserer på vekst i Nordsjøregionen. Eit av desse prosjekta er RIGHT-prosjektet, som er leia av Vestland fylkeskommune. Prosjektet består av 14 partnarar i sju land i Nordsjøregionen som har gått saman om å styrkje innovasjonskrafta i blå- og energisektorar i regionen, med utgangspunkt i smart spesialiseringsstrategiane i desse regionane.

RIGHT-prosjektet skal kartlegge kompetansegapet i arbeidsmarknaden og implementere tiltak som lukker dette gapet. Eit viktig mål i prosjekter er å utvikle langsiktige løysningar som sikrar regionen sin framtidige vekst. RIGHT-prosjektet har fem arbeidspakkar som skal gjennomførast i regionane. Gjennom arbeidspakkane kartleggjast områda der vi treng høgare kompetanse. I desse områda må det utarbeidast strategiar og tiltak slik at dei som er i arbeid i dag kan behalde arbeidsplassen sin i framtida.

Status

Status på prosjektet i januar 2020 er at den første aktivitetsfasa ([WP3](#) - Mapping the Skills Gap, Building a Knowledge Base) er avslutta. Regionrapportane for dei sju deltakande regionane i Nordsjøen og den transnasjonale rapporten kan lastast ned frå [Output Library i prosjektets websida](#). Eit samandrag av rapportane kan lesast i [nyheitsartikkelen](#) på heimesida til RIGHT.

Dei viktigaste problemstillingane som blei avdekkja i rapporten for Hordaland er følgjande:

- Det er eit tydeleg kompetansegap på områda innovasjon og entreprenørskap, digitalisering og IKT, og RAS (Recirculating Aquaculture Systems) og akvakulturteknologi. I tillegg er det behov for å utvikle «samansett kompetanse» blant dei tilsette. Kartlegginga avdekkjer at bedriftene treng tilsette som er tilpassingsdyktige og fleksible, slik at dei kan utføre ulike oppgåver i ulike delar av organisasjonen. Dette kan òg ruste arbeidsstokken med tanke på konjunktursvingingar.
- Finansieringsordningar for innovasjonsprosessar blir opplevd som lite tilgjengeleg for små og mellomstore bedrifter (SMB).
- Utvikling av reguleringar innan akvakultur og olje- og gassektoren, og innan område som er relatert til det grønne skiftet.
- Frå ståstaden til SMB-ane har næringsklyngene ei ambivalent rolle.

Vegen vidare

Prosjektpartnerane har no sett i gong arbeidspalle 4, [WP4](#) - closing the skills gap with pilots. Minst to pilotprosjekt har blitt foreslått av kvar partner for å lukke dei ulike kompetansegapa i regionane. Iverksetjing og gjennomføring av pilotane er under planlegging.

Kartlegginga i tidlegare Hordaland fylke avdekka svakheiter i samband med det grønne skiftet i fiskeoppdrettsnæringa, og ein generell mangel på kunnskap om innovasjonsprosessar hos små og mellomstore verksemder i blå- og energisektorar. Den første piloten vil difor ha fokus på sirkulære verdikjeder og bedriftsrettleiing. I den andre piloten vil det bli utvikla eit kurs i RAS-teknologi ved Fagskulen i Hordaland. Dette kurs tilbudet er basert på eit heilt konkret behov i den marine næringa. Prosessen vil bli evaluert for å samle erfaringar med samarbeidet mellom næringslivet og fagskulen som grunnlag for å etablere ein god praksis for denne typen samarbeid i framtida. Ein tek òg sikte på å digitalisere heile eller delar av kurstilbodet, omsetje det til engelsk og gjere det tilgjengeleg for verksemder i andre regionar gjennom ei plattform som blir utvikla i prosjektet.

Meir detaljert informasjon om prosjektet finst på prosjektet si nettside:

<https://northsearegion.eu/right#>

Følg gjerne prosjektet på Twitter for å få siste oppdateringar:

<https://twitter.com/RIGHTProjectNSR>

Politiske saker

PS 1/20 Ny strategi for Nordsjøregionen - høyring

Saknr: 2020/476-1
Saksbehandlar: Kathrin Jakobsen

Saksgang

Utval	Utv.saknr.	Møtedato
Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon	1/20	16.01.2020

Ny strategi for Nordsjøregionen – North Sea Region 2030 - høyring

Forslag til vedtak:

1. Vestland fylkeskommune støttar dei fire satsingsområda i strategien.
2. Vestland fylkeskommune tilrår at teksten under pkt. 3.2 endrast slik at den speglar den reelle utviklinga óg innafor utsleppsfri maritim transport, særleg innan elektrifisering av fartøy. Dette er ei stor satsing i Vestland fylke.
3. Vestland fylkeskommune tilrår at teksten under pkt 4.1. blir spissa og konkretisert. Hovudvekta må vere på korleis vi kan bruke medlemsregionane sine smart spesialiseringsstrategiar for å auke konkurransekrafta ved å kople bransjar og industriar på tvers av regionane.
4. Vestland fylkeskommune tilrår at det blir utarbeidd eit ekstra mål under pkt 4.2. om at det skal vere betre samsvar mellom tilbod og etterspurnad etter kompetanse for næringslivet i Nordsjøregionen som heilskap.
5. Vestland fylkeskommune tilrår at det blir utarbeidd eit ekstra mål under pkt. 4.4 om at regionale styresmakter skal setje krav til utsleppsreduksjon gjennom innovative offentlege innkjøp.
6. Vestland fylkeskommune vil peike på at reiseliv er ei viktig næring for Vestland fylke med eit stort utviklingspotensiale. Vestland fylkeskommune tilrår at reiseliv blir eit nytt punkt 4.5 under, satsingsområde 4 A smart North Sea Region for å framheve potensialet for smart, grøn vekst i denne næringa.
7. Vestland fylkeskommune tilrår at det blir utarbeidd eit sett med resultatindikatorar knytt til måla under dei fire satsingsområda

Samandrag

Nordsjøkommisjonen har sendt ut forslag til ny strategi for Nordsjøen, North Sea Region 2030, på høyring til alle sine medlemsregionar. Strategien konsentrerer seg om det som er samanfallande for medlemmane og det som er særlege for Nordsjøregionen. Vestland fylkeskommune har her høve til å gje innspel til prioriteringane i strategien slik at den mest mogleg reflekterer utfordringane i Vestland fylke. Strategien har fire satsingsområde med underpunkt og tilhøyrande målsettingar.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

1 North Sea Strategy 2030

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Vestland fylkeskommune er medlem i Nordsjøkommisjonen (NSC). NSC er ein politisk organisasjon som blei oppretta i 1989 som ein arena for regional rundt Nordsjøen for å samordne interesser, utveksle erfaringar og utvikle politikk. Organisasjonen er ein av seks europeiske kommisjonar under paraplyorganisasjonen «Conference for Peripheral and Maritime Regions» (CPMR). Medlemskap i CPMR og Nordsjøkommisjonen gir fylkeskommunar frå ikkje-medlemslandet Noreg, eit unikt handlingsrom og moglegheiter for å påverke den europeiske dagsorden.

Presidenten og to vise-presidentar styrer NSC saman med ein styringskomité (Executive Committee, ExCom). ExCom har ein representant frå kvart land som har medlemmar i organisasjonen. Marianne Chesak frå Rogaland har vore norsk medlem i styret dei siste år mens Andreas Lervik frå Østfold har vore ein av to vise-presidentar. Det overordna avgjerdsorganet er Årsmøtet som finn stad kvart år i juni i samband med Nordsjøkonferansen. Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon i Vestland fylkeskommune vil få ei meldingssak med orientering om sakar og vedtak etter kvart årsmøte i Nordsjøkommisjon.

Kommisjonen har fire tematiske arbeidsgrupper som jobbar med innsatsområde knytt til Nordsjøstrategien. Organisasjonen laga den gjeldande strategien i 2009 og den varer fram til 2020. Strategien vert operasjonalisert gjennom arbeid i dei tematiske gruppene. Gruppene arbeider med politikktutforming, prosjektutvikling og utveksling av kunnskap og er ein viktig politisk arena som også gir gode høve for fagleg samarbeid.

Nordsjøstrategien skal sikre at det politiske påverkingsarbeidet ovanfor EU sine avgjerdsorgan og nasjonale myndigheiter er forankra hjå medlemmane i organisasjonen. Den gir føringar på kva for problemstillingar som medlemsregionane skal samarbeide om. Nordsjøkommisjonen ønskjer òg å bruke strategien til å påverke utforminga av det nye Interreg Nordsjøprogrammet, som no er under utarbeiding. Prosjektmidlar frå Interreg Nordsjøprogrammet er hovudverktøyet vi har for å gjennomføre tiltaka og realisere måla i strategien.

Proessen for å lage ein ny strategi begynte i 2017. Nordsjøkommisjon etablerte ei arbeidsgruppe med eit utval av ekspertar frå medlemsorganisasjonar med oppdrag i å utvikle ein ny strategi for periode 2020-2030. Kunnskapsgrunnlaget for den nye strategien er utarbeidd internt i Nordsjøkommisjonen. Dei tematiske gruppene kor både Hordaland og Sogn og Fjordane har vore involvert med politisk og administrativ representasjon, har diskutert strategien og bidratt til formuleringar og innhald.

Ei spørjeundersøking om korleis den fyrste strategien har fungert for organisasjonen er sendt til alle medlemmane. Arbeidsgruppa har i tillegg analysert medlemmane sine regionale strategiar og satsingsområde. På grunnlag av dette har arbeidsgruppa laga eit framlegg til satsingsområde. Arbeidsgruppa presenterte framlegget for medlemmane på Årsmøtet i juni 2019. Dette blei samrøysta vedtatt. Dei fire satsingsområda skal leggjast til grunn for det transnasjonale samarbeidet mellom aktørar rundt Nordsjøen. Strategien peikar på utfordringar og moglegheiter under desse prioriterte områda.

Strategien er no ute på høyring blant medlemmane. ExCom inviterer alle medlemmane til å kome med innspel til strategien innan 6. mars 2020. Høyringsfråsegnen frå Vestland fylkeskommune vil bli omsett til engelsk før det blir oversendt til Nordsjøkommisjonen sitt sekretariat. Den endelege strategien vil bli presentert på Årsmøtet i juni 2020.

Hovudtrekk i strategien

Føremålet med "North Sea Region 2030" er å sikre at Nordsjøområdet styrkar sine konkurransefortrinn og vidareutviklar seg som ein berekraftig og attraktiv region for vekst i Europa. Strategien gjeld ikkje berre kystsoner i Nordsjøregionen, men følgjer det geografiske området til medlemsregionane. Den er difor relevant ikkje berre for kystsamfunn men òg for byar og urbane område og for distrikt og rurale område.

Det er viktig å merke seg at strategien konsentrerer seg om det som er samanfallande for medlemmane og det som er særlege for Nordsjøregionen. Gruppene vil i tillegg utvikle to-årlege

handlingsplanar knytt til føringar i strategien. Strategien er ikkje tenkt å vere heildekkjande, men peikar på desse fire viktige satsingsområda med eit utval av underpunkt:

1. Ein produktiv og berekraftig Nordsjø

Visjon: Ei berekraftig forvaltning av det marine og maritime:

- a. Mindre avfall og utslepp i Nordsjøen
- b. Marin arealplanlegging
- c. Berekraftig akvakultur og fiskeri
- d. Ein berekraftig blå økonomi

2. Ein klima-nøytral Nordsjøregion

Visjon: Ein klimatilpassingsdyktig og klima-nøytral region innan 2050

- a. Produksjon av meir fornybar energi
- b. Energieffektivisering i verksemdene, offentleg sektor og hjå innbygarane
- c. Auka bruk av CCUS løysingar
- d. Klimatilpassing

3. Ein Nordsjøregion med gode transportløysingar

Visjon: Fossilfrie, sikre og brukarvenlege mobilitetsløysingar for alle

- a. God tilgang til transportnettverk
- b. Reine transportløysingar og skipsfart
- c. Intelligente transportløysingar

4. Ein smartare Nordsjøregion

Visjon: Regionen skal vere leiande økonomisk og ta omsyn til demokratiske prosessar

- a. Økonomisk diversifisering for å skape gode arbeidsplassar
- b. Kompetanseheving og mobilitet for forskarar, studentar og tilsette
- c. Sirkulær økonomi
- d. Bruk av offentlege innkjøp til å stimulere ein økonomisk omstilling

Teksten går meir i djupna på kvart satsingsområde og tema. Underpunktta gir ei klårare retning for arbeidet som skal planleggjast, slik at arbeidsgruppene enkelt kan forme handlingsplanane og tiltak kvart anna år.

Innspel frå Vestland fylkeskommune

«North Sea Region 2030» presenterer, i store trekk, utfordringar som også er avdekkja i Vestland fylkeskommune. Fylkeskommunen har fått utarbeidd rapporten «Vestland - utfordringar for fylket og regionane» som blei handsama i fellesnemnda i juni 2019. Hovudutfordringane som er omtalt her er blant anna:

- klimaomstilling
- gode transportsamband og smart mobilitet
- grøn konkurransekraft
- digitalisering av samfunnet
- relevant kompetanse og kunnskap

Det vil difor vere mogleg for representantane i arbeidsgruppene å forankre aktivitetane i gruppene i strategi og plan i Vestland fylkeskommune som skal utarbeidast for ny fylkestingsperiode.

1. Ein produktiv og berekraftig Nordsjø

Det er verd å merke seg at det fyrste satsingsområdet handlar om sjølve Nordsjøen mens dei andre tre satsingsområde refererer til heile Nordsjøregionen. Problemstillingane knytt til forvaltninga av Nordsjøen, utanfor nære kystområde, er ei nasjonal oppgåve i Noreg. Fylkeskommunane har difor ikkje vedtakskompetanse for forvaltning av aktivitetar og planlegging av desse områda. Vestland fylkeskommune kan likevel nytte NSC til å påverke nasjonale styresmakter på områda som er viktige for Vestland fylke. At regionane kring Nordsjøen står samla er viktig for kunnskapsutveksling og koordinert handling. Samstundes er vasskvalitet ei viktig forvaltingsoppgåve for den nye fylkeskommunen og eit internasjonalt samarbeid med gode partnarar kan vere svært nyttig for oss. Næringsutvikling knytt til oppdrett og fiskeri, inkludert kompetanseutvikling er også særlege relevante tema.

2. Ein klima-nøytral Nordsjøregion

Tiltak under strategien vil sørge for at Vestland fylkeskommune bidreg til Norges klimamål. Klimanøytralitet for regionen innan 2050 er eit ambisiøst mål og fylkeskommunen er allereie i gang med gjennomføring av fleire av handlingspunkta under Nordsjøstrategien. Fordelen med at dette no ligg inne i strategien, er at lett kan finne gode partnerar i Nordsjøregionen som ynskjer å jobbe med dei same problemstillingane. Iverksetting av karbonfangst er eit tiltak som òg har vore eit nasjonalt ansvarsområde og krev store investeringar. NSC kan difor bidra best gjennom påverkingsarbeid for rammevilkår på dette feltet. Vi merkar at det er hovudsakleg løysingar innafor bioøkonomi som er diskutert under punktet 2.3 - carbon sinks.

3. Ein Nordsjøregion med gode transportløysingar

Strategien retter seg under 3.1 til TEN-T nettverket. Nettverket er avgrensa til EU sine medlemsland. Vestland ligg difor geografisk langt frå nedslagsfeltet til nettverket. Arbeidet i dette nettverket er difor meir relevant for norske fylke på Austlandet og Sørlandet. Arbeidet er like vel viktig for NSC og i neste ledd òg Vestland. I fyrste omgang vil det vere særleg relevant for Vestland å fokusere på andre punkt under satsingsområdet. Spesielt gjeld dette punktet om rein skipsfart og klimanøytral transport. Her har Vestland fylkeskommune mye å hente gjennom deling av kunnskap og kompetanse.

4. Ein smartare Nordsjøregion

Dette satsingsområdet er det mest krevjande. Det omtaler fleire viktige problemstillingar, men det sprikar for mykje til å gje ei forståing av kva vi kan oppnå saman og korleis. Omtala av «smart spesialisering» er uklår. Strategien refererer til fleire industiar med relevans for Vestland, men dei er berre lista opp og ikkje sett i kontekst. Alle regionar i EU er pålagt å ha ein smart spesialiseringsstrategi som skal stimulere til næringsutvikling basert på regionen sine fortrinn. For dei norske regionane er dette friviljug, men for å kunne delta i mange av samarbeidsplattformene i EU, er det ein fordel og nokre gongar eit krav å ha ein slik strategi. Vestland fylkeskommune må ta stilling til dette i arbeidet med ein regional næringsplan. For Nordsjøregionen bør det ikkje vere eit mål å utarbeide ein eigen smart spesialiserings-strategi for heile Nordsjøregionen, men å finne synergjar mellom strategiane til medlemsregionane.

Avsnittet om kompetanse er svært viktig for Vestland fylkeskommune og er i tråd med det samarbeidet som er iverksett mellom næringslivet, offentleg sektor og utdanningsinstitusjonane i Vestland fylke for å sikre at arbeidslivet får tilgang til rett kompetanse, både gjennom rekruttering av nyutdanna og vidareutvikling av kompetansen til dei som allereie er tilsett. Befolkningsprognosar viser at den største utfordringa for vårt fylke i åra framover, ikkje berre vil vere mangel på rett kompetanse, men òg mangel på arbeidskraft generelt. Meir utveksling mellom utdanningsinstitusjonane i Nordsjøregionen og større mobilitet av arbeidstakarar, kan vere eit viktig verkemiddel for å løyse desse utfordringane. Dette bør òg kome fram i målformuleringane.

Vi ser store moglegheiter for å trappe opp ei satsing på sirkulær økonomi. Dette er eit område kor vi òg kan finne gode partnerar i Nordsjøregionen med kunnskap og erfaring. For fylkeskommunen vil det vere naturleg å kople dette temaet opp mot offentlege innkjøp. Målformuleringane bør vise at regionale styresmakter aktivt tar i bruk innovative offentlege innkjøp for å bidra til reduserte klimagassutslepp.

Reiseliv er òg omtalt under pkt 4.1. Reiseliv og kulturaktivitetar har tidlegare vore eit stort interessefelt for medlemane, men har vore nedprioritert dei siste åra. For Vestland fylkeskommune utvikling av reiseliv og cruisenæringa store satsingsområde, kor det er behov for samarbeid om tema som grøn og berekraftig reiseliv og cruisetrafikk. Sentrale problemstillingar som er relevante er «over-turisme», sosial berekraft, berekraftig destinasjonsutvikling og synergjar i transportløysingar knytt til turisme. Vestland fylkeskommune ynskjer difor å bruke NSC til utveksling og deling av erfaring og til prosjektutvikling for å få betre kunnskap om korleis vi kan løyse desse utfordringane.

Strategien har ingen resultatindikatorar for å måle kva vi oppnår. Det er utfordrande å detaljert måle resultat og effektar av tiltak knytt til strategien. Vestland fylkeskommune bør likevel be om at ein på overordna nivå vurderer kva indikatorar som kan illustrere i kva grad tiltaka verker og er kostnadseffektive.

Vedtakskompetanse

Hovudutval for naturressursar, næringsutvikling og innovasjon er ansvarleg for administrasjon av Vestland fylkeskommune si deltaking i Nordsjøkommisjonen.

Vurderingar og verknader

Økonomi: Det er mogleg å søkje om midlar frå Interreg Nordsjøprogrammet til å finansiere samarbeidsprosjekt knytt til strategien.

Klima: Klima er eit stort satsingsområde i strategien.

Folkehelse: Ikkje relevant

Regional planstrategi: Regional planstrategi skal definere behovet for nye planar og strategiar.

Konklusjon

Utkast til ny strategi for Nordsjøen, North Sea Region 2030, har fire satsingsområde som alle er viktige for Vestland. Det er behov for å peike på manglar i dokumentet knytt til utsleppsfri maritim transport, innovative offentlege innkjøp, kompetanseutvikling og reiseliv.

Draft for consultation with NSC members: North Sea Region 2030 Strategy

Approved by the NSC Executive Committee – 08 November 2019 – Brussels

BACKGROUND:

The North Sea Commission's current strategy runs to 2020. In 2017 the Annual Business Meeting asked the Executive Committee to start preparing a post-2020 strategy.

The work started with a survey to politicians and officers active in the work of the North Sea Commission to learn how they perceived the current strategy. A scanning was made of development plans/strategies from all member regions to compare priorities.

The Executive Committee appointed a Strategy task force, led by the NSC secretariat and consisting of the thematic group advisors and additional officers representing regions from all North Sea countries. The task force developed a general framework of priority areas and key topics, which were adopted by the Annual Business Meeting in 2019.

NSC thematic groups have been consulted at several stages in the process. There have also been informal consultations with stakeholders. This version was drafted by the Strategy task force and approved by the Executive Committee in November 2019.

North Sea Region 2030 Strategy

The North Sea Region is one of the most coherent macro-regions in Europe. The region is a stronghold for accountable democratic institutions and is characterised by high environmental standards, fair conditions on the labour market, well-functioning welfare systems, social inclusion, justice, equality, low corruption and trust. The majority languages of all states are closely related, and the region shares a long common history, for the past 75 years one of peaceful and prosperous cooperation.

The North Sea Region and its immediate hinterlands have played a major role in world history, including exploration and innovation, and is the cradle of modern industrial development. The region is home to strong industrial and research clusters which need to be further strengthened in all priority areas. Most North Sea Regions count as innovation leaders or strong innovators in the European Innovation Scoreboard and Regional innovation Scoreboard.

The North Sea Region is a gateway for Europe's world trade, an energy hub for Europe, home for more than 70 million Europeans. A well-managed North Sea Region is vital for ambitions to make Europe stronger in the world and fit for the digital age. It is vital for Europe's efforts to live up to its commitments under the Paris agreement, to become increasingly self-sufficient with renewable energy.

As such, societies and regional authorities across the North Sea Region have a key role in tackling the major challenges:

- To manage **global competition**.
- To prevent and manage the short- and long-term **effects of climate change** on biodiversity, weather conditions, sea levels, sea and land temperatures, health, etc.
- To maintain and increase **social and geographical cohesion and general welfare** in urban as well as rural areas in a situation of urbanisation, migration and ageing populations.
- To **involve citizens** and the civil society based on the principles of multilevel governance.
- To engage in particular the **younger generation** in decision-making and public debate.
- To take advantage of the **fast technological and digital development** which changes our ways to communicate and interact, to travel, and to produce goods and services.
- To contribute towards the **global sustainable development goals** in Agenda 2030.

Regional governments in the North Sea area are different in size, competences, legal and financial status. Some of them are located in Member States of the European Union and some are not, but they will all benefit from a high degree of coordination and collaboration in tackling these common challenges. They share an interest in a stable and sustainable development of the North Sea itself and of the North Sea macro-region in general.

A shared platform

This strategy defines four priority areas for cooperation in the coming years: a productive and sustainable North Sea, a climate-neutral North Sea Region, a connected North Sea Region and a smart North Sea Region.

The CPMR North Sea Commission (NSC) invites regional and local councils, national governments, European institutions, organisations and other stakeholders to collaborate across national, administrative and sectoral borders and join our efforts to unlock the full potential of the North Sea Region.

Purpose of the strategy

The North Sea Region 2030 strategy

- guides the work of the North Sea Commission and will be further specified in biennial activity plans
- is a basis for joint lobby initiatives, for joint input to potential consultations on European and national North Sea related initiatives, for the development of joint projects, for the exchange of information/best practice between members, and for public awareness raising
- defines the NSC's priorities for transnational cooperation between different levels of government and sectors in the North Sea Region
- will be used in NSC's dialogue with the Interreg North Sea Programme, with a view to develop synergies between policy and projects
- is an instrument for the NSC's communication with members, potential members and stakeholders in the North Sea Region
- is complementary and contributory to the work of the Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR)
- focuses on those areas where there is a need for transnational cooperation, and where regional authorities have a role to play
- describes the North Sea Region's contribution towards the UN Sustainable Development Goals

1. A productive and sustainable North Sea

Vision: Sustainable marine and maritime development

The North Sea is one of the busiest and most intensively used seas in the world. Shipping, oil, gas, wind energy, fishing, aquaculture, tourism and recreation are activities that all require coordination and sometimes a weighted priority in order to achieve a sustainable North Sea.

The laws that support the many different uses of the sea are as varied and complex as the activities themselves. International conventions, European regulations and national legislation are often sectoral and promote different economic or environmental objectives. The different regulations and laws may not always be consistent with each other or with those of a neighbouring country. Additional complexity arises from the lack of an overall approach to the sustainable use of marine resources within a single sea basin.

The regions around the North Sea have different competences in planning processes and management for an optimal economic development based on sustainability.

There is also a need to address the effects of climate change in the North Sea waters. The Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) reports on ocean warming, marine heatwaves, surface acidification due to CO₂ uptake, loss of oxygen, sea level rise, etc, leading to changes in marine and coastal ecosystems and biodiversity. This will challenge and influence the way marine biological resources are harvested and exploited. Fish stock will migrate to colder waters, leading to activities in other geographic areas than today. Cultivation of cold-water species will have to find new locations, in aquaculture more diseases will occur due to warmer waters. Species from warmer waters will migrate into the North Sea. Changes will also create and promote new opportunities.

The catch and production of fish, seafood and algae will be of even more importance for feeding a growing world population in years to come. It is a common obligation for the regions of the North Sea to provide healthy food. Know-how and skills on how to achieve sustainable growth based on harvest and production of marine resources are more needed than ever.

To accomplish a productive and well-managed North Sea different interests need to be balanced to promote sustainability. Marine and maritime research has an important role to play. The NSC can be a driving force to influence authorities, sector players and companies to choose the most sustainable solutions even if in a short term it seems more costly.

1.1. Healthy marine environment

Goal: lower emissions and reduced disposal of waste into the North Sea

Plastic waste from land, rivers, fishing boats and cruise ships, air-transported micro plastic, nuclear emissions, leakages from ship wrecks, dumped munitions, oil spill and sewage are some of the threats facing the marine environment and biodiversity. Tackling marine emissions and litter is therefore an increasingly important priority.

There is a need to strengthen the work that is being done locally, nationally and internationally to reduce emissions and waste. It is vital to prevent litter and plastics from entering the seas and harming marine wildlife and habitats. A reduction in waste can be achieved through a combination of investments and innovations for tackling marine litter and a more developed cross border approach. Recycling is one way that in the short term can contribute to a reduction of waste from plastic products.

1.2. Maritime Spatial Planning (MSP)

Goal: Better coordinated MSP across national borders and administrative levels

How to balance different interest in the management of the North Sea is a political matter. It is of greatest importance that the economies in the North Sea itself and in the regions develop and grow in a sustainable manner to ensure the future generations a healthy and clean North Sea.

The EU Directive on Maritime Spatial Planning defines MSP as a process by which the relevant Member State's authorities analyse and organise human activities in marine areas to achieve ecological, economic and social objectives. MSP is supposed to reduce conflicts, encourage investments, increase cross-border cooperation and to protect and preserve the environment. MSP is a work area under the North Seas energy cooperation, initiated by the coastal states in 2016 and renewed in 2019, and there are cross-border projects to develop a common approach to MSP.

MSP is useful for decision-makers, and an opportunity to make political long-term decisions for various activities and use of the marine environment. MSP is generally designed to deliver largely national objectives. They also vary considerably in their scope and approach. Representation of local and regional interests and stakeholders – through existing and new mechanisms – is essential in this process. New, digital tools will make MSP easier accessible, but its quality will still depend on the quality of the process and interpretation of information.

MSP is also useful for interregional and international coordination and cooperation as well as to promote best practice from various regions. A comprehensive understanding is needed of what MSP can deliver for ecosystems since these systems do not acknowledge artificial human-scale administrative boundaries and transnational sectoral interests.

1.3. Sustainable aquaculture and fisheries

Goal: Sustainable supply-chain in fisheries and aquaculture

Goal: Development of new products

An even more sustainable aquaculture sector has a huge potential to create wealth and jobs. It is thus important to facilitate further development of the sector. Increased dialogue between the aquaculture sector and local and regional authorities is necessary to ensure use of areas and resources in best way possible.

In the North Sea, aquaculture production of salmon and trout are by far the largest. There is a need to better facilitate for the introduction, development and production of 'new' marine species and species on lower trophic levels (mussels, scallops, micro and macro algae, cleaner fish etc.). It is necessary to secure, support and promote knowledge, education and training customised to new forms of products, for instance cosmetics, antibiotics and vitamins.

Due to climate change, over-exploitation and natural migrations, wild fish stocks face new sets of threats. It is important to ensure that spawning and nursery areas for different species of fish are taken care of and protected from harmful activities. These areas are often coastal and attractive also for other activities and actors.

The development of improved and selective fishing gear will improve sustainability and provide a more optimal use of the resources in the fisheries sector.

1.4. Sustainable blue economy

Goal: Higher levels of skills and more career opportunities in sustainable blue economy sectors

Goal: The North Sea Region is a global front-runner in sustainable blue economy innovation

Seas and oceans are drivers for the European economy and have great potential for innovation and growth. The NSC member regions can contribute to identifying new sustainable and profitable marine and maritime business areas to support the development of the sustainable blue economy. This can be provided through a closer dialogue with the business community and through mapping, promoting and exchanging best practice transnationally.

The regions have a responsibility to promote sustainable maritime business development and competitive blue economy. The interaction between different sectors and levels of government needs to be strengthened. There is also a need to improve the access of SMEs to finance for developing cross border innovations in the blue economy.

The NSC will support activities which increase skills in the blue economy in the North Sea Region. It is also important to promote and contribute to the development of career opportunities in the marine and maritime sectors.

2. A climate-neutral North Sea Region

Vision: a resilient and adapted North Sea Region with Net Zero greenhouse gas emissions by 2050

Climate change is one of the greatest global threats that we face and is a major challenge which we all must be engaged in for the health and wellbeing of all citizens and the planet. The North Sea Region will have an important role in achieving the European Commission's ambitious goal of becoming the first climate-neutral continent and in creating a European Climate Pact. It is an area with a strong historical relationship in maritime affairs which makes it the perfect place to be an active part of the climate emergency solution.

The region is already a leader in offshore renewable energy and the sector is developing fast. The role as Europe's renewable energy hub can be even further developed through technical and legislative coordination, interconnectors, a North Sea Grid and new energy solutions. This work also needs to be combined with energy efficiency measures to ensure a reduction in our consumption of energy as well as reducing emissions.

The North Sea Region must move towards decarbonization. The oil and gas sector will play an important role in the energy transition. In addition, methods such as Carbon Capture, Utilization, and Storage (CCUS) and restoring biodiversity and natural carbon sinks must be considered if the region is to meet ambitious targets of carbon neutrality by 2050. There must also be development of new methods to adapt to rising sea levels and sea temperatures, and the increasing frequency and intensity of extreme weather events. This can only be successful through cooperation and knowledge sharing across the region and through engaging with citizens so that they too embrace the required change and become engaged.

2.1. Renewable Energy/Alternative Fuels

Goal: More renewable energy is produced and used in the North Sea Region

The primary energy supply will increasingly be coming from renewable energy sources – a mix of wind, hydro, solar, wave, tidal, green and blue hydrogen, biomass and biofuels. This will require battery development and storage. To make this happen we will need to continue active sharing of research and best practices across member regions of NSC and seek out funding opportunities. Support for and research and development of new technological innovations in clean energy generation and storage is also required so that they can be developed, piloted and adopted within the North Sea region and beyond. New opportunities for experimentation will be needed.

Education, skills and training need to be increased and encouraged in this area to support the energy transition if the North Sea region is to remain a leader within renewable energy. This includes seeking out and encouraging circular economy opportunities to be established and adopted across the energy sector, together with the use of fossil infrastructure for new energy generation and economic development incentives.

2.2. Energy Efficiency

Goal: Energy efficiency improvements are researched, tested and adopted by industry, business, Government and citizens.

Energy efficiency improvements, including developing new industrial processes, are needed to ensure that a growing population is using less energy and therefore having less of an impact on the climate. This will also support the reduction in greenhouse gas emissions required to become a climate neutral region. Action on energy efficiency can also help tackle the challenge of energy poverty therefore benefiting people, businesses and society as a whole. The transition must be socially fair and involving citizens, so they become more engaged.

2.3. Carbon Capture, Utilization and Storage and natural carbon sinks

Goal: CCUS solutions are utilised in the North Sea and across the regions.

Goal: Increased afforestation and restoration of degraded ecosystems.

Carbon Capture, Utilization, and Storage (CCUS) and natural carbon sinks solutions need to be rolled out in the North Sea and across the region if climate neutrality is to become a reality. This will need to include two approaches both of which enhance economic development incentives. One covering continued research of CCUS opportunities in the North Sea including being open to new technology for carbon use. The second approach is the need for nature-based solutions to play a key role in mitigating against and adapting to climate change. An increase in afforestation and restoration of degraded forest lands and other ecosystems such as coastal wetlands supporting carbon sinks are key. This will also benefit biodiversity, soils and water resources. Biodiversity is essential through its provision of ecosystem services, for example food, fuel, construction materials, flood prevention and enjoyment but also in its own right as part of the natural world.

2.4. Climate Adaptation

Goal: The North Sea region is climate ready, adaptable and resilient to climate change.

Efforts on climate change adaptation across local, regional and national levels need to be intensified across the North Sea region. Active sharing of research and best practices in climate change adaptation as well as staying informed on new technological innovations being adopted by regions will continue to be vital. It is important that those areas most vulnerable to climate change have the support and ability to adapt. Importing goods and services could be impacted and disrupted by climate change. Addressing this is also an important part of

adaptation. Similar to mitigation the NSC members will share funding and project opportunities, and best practice across industry, business, and Government including community engagement projects ensuring a transition that is socially fair and just.

3. A connected North Sea Region

Vision: Fossil-free, safe and user-friendly accessibility for all and in every territory of the North Sea Region

The North Sea Region (NSR) is a major transport hub in Europe and vital for the competitiveness, internal and external trade of the EU and beyond. The region is host to the biggest ports in Europe, and more than 20 ports are part of the Trans-European Transport Network (TEN-T) core network. The NSR has a competitive transport and logistics industry, with vehicle and aviation manufacturers and transport-related technology developers. The transport sector is on the other hand causing billions of Euros in negative externalities in Europe per year, in the form of accidents, pollution, greenhouse gas emissions and congestion.

Globalisation, increasing urbanisation, demographic changes and technological developments within clean vehicles and digitisation are having a strong impact on the configuration of the future transport system. Changes in lifestyles towards the shared economy are paving the ground for new and innovative mobility concepts. The NSR is in a good position to adapt to and exploit these developments in support of a more sustainable, efficient, safe and inclusive transport system.

Efficient and sustainable transport of passengers and goods in and between countries is key for promoting a desirable development in the NSR. To be competitive, the NSR needs to be well connected to the TEN-T and capable of benefiting from the Connecting Europe Facility (CEF) funding instrument. Important tools are the promotion of modal shift from road/air to rail/sea, intelligent transport systems and smart mobility concepts. Climate-neutral public transport in cities and rural areas needs to be further developed, shared mobility options better exploited and the conditions for walking and cycling improved. Satisfactory and affordable transport services need to be available in all kind of territories and for all groups in society.

3.1. Transnational accessibility

Goal: The accessibility to markets, jobs and services is satisfactory for people and businesses

Goal: Good connections to the TEN-T core and comprehensive networks and improved conditions for maritime transport

The TEN-T policy is key for promoting free circulation of goods, services and citizens throughout the EU and in the NSR. The TEN-T network is crucial for promoting accessibility, as well as for ensuring quality, efficiency, safety and sustainability of transport operations in the NSR. The network is also important for linking up to third countries and the rest of the world. The NSR is on overall well embedded in the TEN-T network and many sea ports, air ports and urban nodes are included in the core layer and corridors. However, not all parts of the NSR – in particular peripheral areas in the Northern and Western part of the region – are sufficiently integrated in the TEN-T network. These areas suffer from long distances to markets, with extended transport times, higher costs and fewer route options. There is also a need to improve the conditions for maritime transport, and to integrate Motorways of the Sea (MoS) better in logistics chains.

3.2. Clean shipping, climate-neutral and inclusive transport

Goal: Significant reduction of the carbon footprint of transport, including shipping

Goal: Well-functioning transport services are available in all kind of territories and affordable for all groups in society

Transport accounts for about 25% of the greenhouse gas emissions in Europe. International shipping is a large and growing source of emissions. While transport on the one hand is part of the climate problem, it is on the other hand also an important part of the solution. There is significant untapped potential to reduce shipping emissions cost-effectively through a combination of regulations, technology development, stakeholder cooperation and targeted financial and other incentives. The introduction of international regulations for the use of shore side power in the cruise industry could contribute to significantly reducing emissions and pollution from vessels in ports. The states and regions in the NSR are in the process of developing and rolling out alternative fuels and low-carbon vehicle technologies and infrastructure which will contribute significantly to lowering emissions from terrestrial transports. The NSR is also well-equipped with renewable energy and spearhead technologies to facilitate a transfer to a low-carbon and eventually fossil-free transport system.

Not all parts of the NSR have sufficient access to green and affordable transport solutions, and there is a need to adapt services to the characteristics of different territories – in particular in remote areas affected by ageing and depopulation. It is also required to develop services which are tailored to the needs of vulnerable and disadvantaged groups in society.

3.3. Intelligent transport solutions

Goal: A coherent regulatory framework related to intelligent transport solutions at the EU level has been adopted.

Goal: Regional and local authorities have the capacity to handle the introduction of automated and eventually autonomous transport solutions

The current developments towards increasing digitalisation and automation have a strong potential for making transport safer, less polluting, more efficient, simpler and cheaper. Sharing of transport-related data can improve the efficiency of logistics chains and open up new opportunities for combining transport of goods and people. However, too little attention is paid to the importance of integrating emerging technologies into the wider transport system. Regional and local authorities also need more knowledge and increased capacity to be able to benefit from the technologies of the future, but also to mitigate related risks and challenges. The introduction of automated transport solutions furthermore requires coherent European regulations (e.g. in terms of liabilities and data protection), governance and societal acceptance. It is furthermore important to exploit the potential in new and innovative mobility concepts, such as different shared solutions, micro-mobility and the concept of Mobility as a Service (MaaS).

4. A smart North Sea Region

Vision: a front runner in sustainable economics and democracy - a macro-region maximising its competitive advantages through innovation and blue and green economies

The North Sea Region is a macro-region with highly specialised industries based on top quality research and access to a wide range of resources and a well-skilled workforce. It remains a leading, competitive, attractive and socially sustainable region, and is a front-runner in circular economy, digital economy and innovation. It is also a lead in maintaining European democratic values and traditions.

Growth in the North Sea Region must be based on sustainable resource use and on circular economy principles, as well as taking full advantage of digital economy opportunities.

The economic potential of climate actions needs to be fully exploited by businesses in the region. This includes green technology and renewable energy development.

There is also industrial expansion potential in the circular economy. This includes the re-use of construction waste, development of new products based on waste from existing production, development of maintenance and replacement services and products. It also concerns integration of production lines between different types of industries and a higher degree of recycling of non-renewable resources.

The North Sea Region should develop cooperation based on smart specialisation priorities. The NSC can be used as a platform for exchanging experiences, transferring good practices and developing projects linked to the member regions' Smart Specialisation Strategies (S3).

4.1. Smart specialisation strategies

Goal: Economic diversification ensures viable jobs in all parts of the region

Goal: New and innovative industries based on marine resources, sustainable energy, sustainable tourism, circular economy and digitalisation

North Sea regions have similarities in business structures linked to the sea and the coast and a potential for exchanging experiences and practices based on their smart specialisation strategies (S3), for instance by establishing a S3 platform, which could address important issues like:

Industrial transition

Industries need support in the transition from carbon-based and non-sustainable production to production based on renewables and circular use of resources. State-aid legislation must be flexible to allow for this.

New and innovative industries

The North Sea region has a great potential for new industries based on green technologies, new use of marine biological and mineral resources, sustainable energy production and circular use of resources.

Digitalisation of industries

Digitalisation is a key to innovation in industries and research. Industrialists and experts must work together to speed up industrial digitisation.

Climate-neutral industries

To enable a swift transition to climate neutral industries, there is need for targeted economic support for research and development to fill knowledge gaps, and for public aid to industries to enable their transition.

Diversification of industries

The shift towards sustainable, climate neutral and circular industries will require a stronger diversification, and the development of new, competitive and sustainable products, especially based on blue and green resources.

Development of tourism

This includes the development of hospitality and tourism industries, including the branding and marketing of the North Sea Region as an attractive sustainable tourism destination. The North Sea Region has a huge yet largely unexploited potential for sustainable tourism development. Coastal experience tourism can be further developed in a sustainable way for Europe. Quality offers might include water activities, sailing, fishing tours, seafood experiences.

4.2. Skills/competences and mobility of researchers, students and the work force

Goal: Employment rates are high thanks to high innovation capacity, skilled workforce, successful inclusion of migrants and persons at a disadvantage

To maintain the North Sea Region's position as a key industrial innovator, a skilled workforce is essential. Education and training on all levels must match the needs on the labour market.

Close exchange between educational and research institutions around the North Sea is essential to maintain the region as an innovative hub in the world.

The workforce must be able to move between countries where there is a current need for specific competences, and dedicated measures must be in place to ensure that young people can enter the labour market.

4.3. Circular use of resources

Goal: Circular economy methods and techniques are widely adopted in the industry

Resources are limited and waste must be recycled instead of being burnt or landfilled, and there is a need for research and development to change production and waste management to enable this.

Circular economy is a vast policy field, and recycling includes products designed for a very long use period, products where vital parts can be replaced, and products where the individual components can be re-used or recycled. It also relates to waste management, aiming at reducing leakage of plastics, textiles and other substances to nature, and reducing the amount of waste placed in landfills as far as possible to a minimum and maximising the recycling of non-renewable resources. Circular economy is also about the use of renewable bio-based materials.

4.4. Innovative public procurement to stimulate economic transition

Goal: Economic growth based on sustainability and climate change mitigation should be among the highest in Europe

Public authorities should be drivers for innovation in industries through their procurement. Intelligent procurement should be used to encourage the development of innovative products and services.

Implementation

This strategy was adopted by the NSC Annual Business Meeting (ABM) in June 2020. It was drafted by a task force in the NSC under the guidance of the NSC Executive Committee as a steering group. It builds on a member survey of the 2020 strategy, a thorough analysis of development strategies/plans of NSC member regions. Member regions, NSC thematic groups and external stakeholders have been consulted at several stages during the process.

The strategy will be implemented by the NSC Executive Committee with the support of the NSC thematic working groups. ABM will adopt an action plan specifying the concrete measures to deliver on the priority areas identified in the strategy. The action plan will be evaluated and reviewed biennially. It will also help to enable synergies between priority areas ensuring consistent and targeted actions, capitalising on the expertise of its members and thematic groups and of the CPMR.

To achieve the goals of the strategy, the NSC will:

- Exchange information and experience, and transfer good practice between member regions
- Mobilise members and raise awareness through public activities
- Develop knowledge through mappings and other reports
- Initiate, shadow and capitalise on EU financed projects
- Coordinate with relevant EU programmes, in particular the transnational programme covering the North Sea Region

- Contribute to policy development through resolutions, policy papers and responses to consultations, as well as through cooperation with national, European and international institutions
- Collaborate formally and informally with other organisations and stakeholders
- Build bridges between cultures

The NSC intends to develop its internal work methods in line with the strategy: more travel-free meetings, increased youth involvement and regular exchange between thematic groups to benefit from synergies between the four priority areas.

Annex (will be developed in the coming months)

Facts and figures

NSR 2030 strategy and the UN Sustainable Development Goals

Summary of regional development plans from NSC member regions

Action plan (will be developed spring 2020)